

Sociologie

**Faculteit der Sociale Wetenschappen
VU Amsterdam**

Uitgave:

Quality Assurance Netherlands Universities (QANU)
Catharijnesingel 56
Postbus 8035
3503 RA Utrecht

Telefoon: 030 230 3100
Fax: 030 230 3129
E-mail: info@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

© 2013 QANU / Q310

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

Inhoud

Rapport over de bachelor- en de masteropleiding Sociologie van de VU Amsterdam.. 5

Administratieve gegevens van de opleidingen	5
Administratieve gegevens van de instelling.....	5
Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	5
Samenstelling van de commissie.....	6
Werkwijze van de commissie.....	7
Bijzonderheden van het bezoek aan de VU Amsterdam	8
Samenvattend oordeel	10
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	14

Bijlagen..... 39

Bijlage 1: Curricula vitae van de leden van de visitatiecommissie.....	41
Bijlage 2: Bezoekprogramma.....	45
Bijlage 3: Domeinspecifiek referentiekader.....	47
Bijlage 4: Eindkwalificaties.....	51
Bijlage 5: Curricula	53
Bijlage 6: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	55
Bijlage 7: Bestudeerde bijlagen en documenten.....	57
Bijlage 8. Onafhankelijkheidsverklaringen.....	58

Dit rapport is vastgesteld op 18 januari 2013.

Rapport over de bacheloropleiding en masteropleiding Sociologie van de VU Amsterdam

Dit rapport volgt het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO.

Administratieve gegevens van de opleidingen

Bacheloropleiding Sociologie

Naam van de opleiding: Sociologie
Registratienummer CROHO: 56601
Niveau van de opleiding: bachelor
Oriëntatie van de opleiding: wo
Aantal studiepunten: 180 EC
Afstudeerrichtingen: n.v.t.
Locatie(s): Amsterdam
Variant(en): voltijd
Vervaldatum accreditatie: 31 december 2013

Masteropleiding Sociologie

Naam van de opleiding: Sociologie
Registratienummer CROHO: 66601
Niveau van de opleiding: master
Oriëntatie van de opleiding: wo
Aantal studiepunten: 60 EC
Afstudeerrichtingen: n.v.t.
Locatie(s): Amsterdam
Variant(en): voltijd
Vervaldatum accreditatie: 31 december 2013

De bezoeken van de visitatiecommissie Sociologie aan de Faculteit der Sociale Wetenschappen van de VU Amsterdam vonden plaats op 4 oktober en 30 november 2012.

Administratieve gegevens van de instelling

Naam van de instelling: VU Amsterdam
Status van de instelling: Bekostigd
Resultaat instellingstoets: Aangevraagd

Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

De vereiste kwantitatieve gegevens over de opleiding zijn opgenomen in Bijlage 7.

Samenstelling van de commissie

De beoordeling van de bachelor- en masteropleiding Sociologie van de VU Amsterdam valt binnen de clusterbeoordeling Sociologie, waarvoor in 2012 in totaal veertien opleidingen worden beoordeeld. De commissie voor de clusterbeoordeling Sociologie is samengesteld uit totaal elf commissieleden:

- Prof. dr. J.L. Peschar (voorzitter), emeritus hoogleraar Onderwijs sociologie;
- A.A.M. Boomgaars, student bacheloropleiding Sociologie en Premaster Recht aan de Universiteit van Amsterdam;
- Prof. dr. T. Gautschi, hoogleraar Sociologie aan de Universiteit Mannheim;
- Prof. dr. I. Glorieux, gewoon hoogleraar Sociologie en voorzitter van de vakgroep Sociologie van de Vrije Universiteit Brussel;
- Prof. dr. J. de Haan, hoofd onderzoeksgroep Tijd, media en cultuur SCP en bijzonder hoogleraar ICT, Cultuur en Kennissamenleving aan de Erasmus Universiteit Rotterdam;
- M. Haerden, student bacheloropleiding Sociologie en Honoursacademy aan de Radboud Universiteit Nijmegen;
- Prof. dr. D. Jacobs, hoofddocent Sociologie aan de Université Libre de Bruxelles;
- Dr. W. Jansen, emeritus universitair docent Sociologie, Universiteit Utrecht;
- Prof. dr. M. de Jong, hoogleraar Sociologie aan de Roosevelt Academy;
- Prof. dr. N. Wilterdink, emeritus hoogleraar Sociologie, Universiteit van Amsterdam;
- Dr. J. Winkels, directeur ITS en voormalig vice-voorzitter van het College van Bestuur van de Radboud Universiteit Nijmegen.

De Curricula Vitae van de leden van de commissie zijn opgenomen in Bijlage 1.

Voor ieder bezoek werd op basis van eventuele belangenconflicten, expertise en beschikbaarheid een (sub)commissie samengesteld, bestaande uit vijf commissieleden. Om de consistentie binnen het cluster te waarborgen heeft de voorzitter van de commissie, prof. dr. J.L. Peschar, alle bezoeken bijgewoond.

Coördinator van de clustervisitatie Sociologie was mw. N.M. Verseput MSc, medewerker van QANU. Zij is tevens de projectleider tijdens het bezoek aan de Rijksuniversiteit Groningen en aan de VU Amsterdam. Tijdens de overige bezoeken aan de Universiteit van Amsterdam, de Universiteit van Tilburg, Radboud Universiteit Nijmegen, Universiteit Utrecht en de Erasmus Universiteit Rotterdam was drs. T. Buising als projectleider aanwezig. Ook de projectleiders speelden een belangrijke rol in het bewaken van de consistentie. De coördinator was aanwezig bij de eindvergadering van de bezoeken, enerzijds om de bevindingen van de voorgaande bezoeken in te brengen, en anderzijds om de commissie te attenderen op haar wijze van oordelen. Er heeft regelmatig overleg plaatsgevonden tussen de projectleiders om de beoordelingen op elkaar af te stemmen. De betrokken projectleiders hebben alle rapporten gelezen.

Werkwijze van de commissie

Voorbereiding

Op 8 maart 2012 hield de commissie haar formele startvergadering. Tijdens de startvergadering werd de commissie geïnstrueerd, werd de taakstelling en werkwijze van de commissie besproken en werd het Domeinspecifieke Referentiekader Sociologie besproken. Dit Domeinspecifieke Referentiekader is opgenomen in Bijlage 3 van dit rapport.

Bij ontvangst van de zelfstudies van een universiteit werden deze door de projectleider gecontroleerd op kwaliteit en compleetheid van informatie. Nadat de zelfstudies in orde waren bevonden, zijn deze doorgestuurd aan de commissieleden die deelnamen aan het betreffende bezoek. De commissieleden lazen de zelfstudies en formuleerden vragen die aan de projectleider werden toegestuurd. De projectleider compileerde de vragen tot een samengesteld document. Eventuele additionele vragen van de commissieleden werden aan de opleidingen toegestuurd met het verzoek om een reactie. Naast de zelfstudies lazen de commissieleden gezamenlijk minimaal vijftien scripties per opleiding.

Visitatiebezoeken

Een overzicht van het bezoekprogramma is opgenomen als Bijlage 2 bij dit rapport. Tijdens de voorbereidende vergadering van ieder bezoek werd de visitatie concreet voorbereid. Tijdens het bezoek zelf is gesproken met een (representatieve) vertegenwoordiging van het faculteitsbestuur, het opleidingsbestuur, studenten, docenten, alumni, de opleidingscommissie en de examencommissie. Daarnaast werd per opleiding gesproken met student- en docentvertegenwoordigers van de beoordeelde opleidingen.

Op verzoek van de commissie heeft de opleiding gesprekspartners geselecteerd binnen de door de commissie aangegeven kaders. De commissie heeft met studenten uit alle studiejaar gesproken en met docenten en begeleiders van beide opleidingen. Voorafgaand aan het bezoek heeft de commissie een overzicht ontvangen van de gesprekspartners en ingestemd met de door de opleiding gemaakte selectie.

Tijdens ieder bezoek bestudeerde de commissie het ter inzage gevraagde materiaal en gaf zij gelegenheid tot een spreekuur ten behoeve van studenten en docenten die zich voorafgaand aan het bezoek hadden aangemeld.

De commissie heeft een deel van het bezoek gebruikt voor de voorbereiding op de mondelinge rapportage en een discussie over de beoordeling van de opleidingen. Aan het einde van elk bezoek heeft de voorzitter in een mondelinge rapportage de eerste bevindingen van de commissie gepresenteerd. Daarbij ging het steeds om een aantal algemene waarnemingen en een aantal eerste indrukken per opleiding.

Beslisregels

De visitatie is uitgevoerd conform de beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs van de NVAO (versie van november 2011). In dit accreditatiestelsel is zowel voor de beoordeling op standaardniveau als voor de algemene conclusie over de opleiding als geheel een vierpuntsschaal voorgeschreven (onvoldoende, voldoende, goed, excellent).

De commissie heeft de beoordelingsschalen van de NVAO gevolgd. Deze zijn:

- de beoordeling 'onvoldoende' wijst erop dat een standaard, of de opleiding, niet aan de gangbare basiskwaliteit voldoet en op meerdere vlakken ernstige tekortkomingen vertoont;

- de beoordeling ‘voldoende’ houdt in dat de standaard, of de opleiding, voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en over de volle breedte een acceptabel niveau vertoont;
- de beoordeling ‘goed’ houdt in dat de standaard, of de opleiding, systematisch en over de volle breedte uitstijgt boven de gangbare basiskwaliteit;
- de beoordeling ‘excellent’ houdt in dat de standaard, of de opleiding, systematisch en over de volle breedte uit stijgt boven de gangbare basiskwaliteit en als een (inter)nationaal voorbeeld geldt.

Uitgangspunt van de beoordeling is ‘voldoende’, waarbij de standaard, of de opleiding, voldoet aan de gestelde criteria. In de ogen van de commissie kan zij het oordeel ‘voldoende’ toekennen, ook wanneer zij kritische opmerkingen heeft gemaakt. Het is dan wel noodzakelijk dat tegenover de kritische opmerkingen positieve observaties staan.

Rapportages

De projectleider heeft op basis van de bevindingen van de commissie, per instelling, een conceptrapport opgesteld. Het conceptrapport is voorgelegd aan de commissieleden die bij het bezoek aanwezig waren. Na vaststelling van het conceptrapport is deze aan de betrokken faculteit voorgelegd ter toetsing van feitelijke onjuistheden. Het commentaar van de opleidingen is met de voorzitter en, indien nodig, met de overige commissieleden besproken. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld.

Bijzonderheden van het bezoek aan de VU Amsterdam

De bezoeken aan de VU Amsterdam vonden plaats op 4 oktober en op 30 november 2012 in Amsterdam. De programma’s van de bezoeken zijn te vinden in Bijlage 2 van dit rapport. Van het spreekuur is geen gebruik gemaakt. De commissie die de bachelor- en masteropleiding Sociologie van de VU Amsterdam beoordeelde bestond uit:

- Prof. dr. J.L. Peschar (voorzitter), emeritus hoogleraar Onderwijs sociologie;
- A.A.M. Boomgaars, student bacheloropleiding Sociologie en Premaster Recht aan de Universiteit van Amsterdam;
- Prof. dr. J. de Haan, hoofd onderzoeksgroep Tijd, media en cultuur SCP en bijzonder hoogleraar ICT, Cultuur en Kennissamenleving aan de Erasmus Universiteit Rotterdam;
- Prof. dr. D. Jacobs, hoofddocent Sociologie aan de Université Libre de Bruxelles;
- Dr. W. Jansen, emeritus universitair docent Sociologie, Universiteit Utrecht.

De commissie werd ondersteund door mw. N.M. Verseput MSc.

Het College van Bestuur van de VU Amsterdam en de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) hebben ingestemd met de samenstelling van de commissie voor de beoordeling van de twee genoemde opleidingen.

Op het laatste moment is gebleken dat prof. dr. D. Jacobs tijdens het bezoek op 4 oktober 2012 niet fysiek aanwezig kon zijn vanwege gezondheidsproblemen. Hij heeft daarom voorafgaand aan de visitatie zijn vragen, bevindingen en opmerkingen met de commissie gedeeld, en na afloop van de visitatie meegelezen met de rapportage. Er is overleg geweest met de NVAO over deze werkwijze. Bij het bezoek op 30 november 2012 bleek het voor hem nog steeds niet mogelijk om deel te nemen.

Voor de beoordeling van het gerealiseerde eindniveau van de opleiding heeft de commissie voorafgaand en tijdens de visitatie op 4 oktober 2012 meerdere producten beoordeeld. Om het gerealiseerde eindniveau van opleidingen te bepalen hebben de coördinator en voorzitter van de visitatiecommissie 15 bachelorscripties en 15 masterscripties geselecteerd. De scripties werden aselekt gekozen uit een lijst van afgestudeerden van de laatste twee voltooide studiejaar. Hierbij is rekening gehouden met een spreiding in cijfers en varianten (zie Bijlage 7).

Tijdens de visitatie op 4 oktober 2012 bleek dat de commissie op basis van de zelfstudie, het beschikbare materiaal en de informatie uit de gesprekken niet voldoende zicht had op de inhoud en uitwerking van één van de twee afstudeerrichtingen van de bacheloropleiding Sociologie; de afstudeerrichting Maatschappijwetenschappen. Er is daarom besloten om een extra bezoeckdag in te plannen op 30 november 2012. Na afloop van dit bezoek heeft de VU besloten om de afstudeerrichting Maatschappijwetenschappen van de bacheloropleiding Sociologie op te heffen en niet aan te dragen voor heraccreditatie. Het beperkt aantal studenten dat deze afstudeerrichting volgt wordt individueel begeleid bij het samenstellen van een reparatieprogramma om te waarborgen dat zij alsnog in staat worden gesteld het door hen beoogde diploma te behalen. De VU heeft tot nu toe geen diploma's Sociologie met de afstudeerrichting Maatschappijwetenschappen uitgereikt en zal dit ook niet gaan doen.

Samenvattend oordeel over de kwaliteit van de bachelor- en masteropleiding Sociologie

Dit rapport geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Sociologie over de bachelor- en masteropleiding Sociologie aan de VU Amsterdam. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de zelfstudie, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen van de commissie, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde scripties, en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar waren. De commissie heeft voor beide opleidingen zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, concludeert de commissie dat de opleidingen voldoen aan de eisen voor basiskwaliteit die een voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt Standaard 1 voor beide opleidingen als **voldoende**.

De commissie heeft de opleidingen Sociologie aan de VU Amsterdam afgezet tegen het landelijk Domeinspecifiek Referentiekader Sociologie. Zij concludeert dat het landelijk kader een adequaat beeld schetst van het sociologisch domein en de algemene kennis en vaardigheden waarover afgestudeerden dienen te beschikken. De commissie heeft er begrip voor dat het landelijke kader vrij breed is opgezet, binnen de sociologie bestaan immers verschillende interpretaties en accenten per instelling. Hoewel het landelijke kader daardoor weinig richting geeft, zorgt de brede opzet ervoor dat instellingen met verschillende perspectieven op en interpretaties van de sociologie, en zo ook de opleidingen Sociologie aan de VU Amsterdam, aansluiten op deze beschrijving van het sociologisch domein.

De commissie kan zich vinden in het profiel van de opleidingen aan de VU Amsterdam, dat vorm is gegeven vanuit de sociologische hoofdvragen en de hoofdthema's van het onderzoeksprogramma PARIS. In de masteropleiding is dit profiel duidelijk herkenbaar door het centraal stellen van het thema maatschappelijke participatie. De commissie zou graag zien dat het bachelorprofiel meer geëxpliciteerd wordt, waarbij de expertise vanuit en de koppeling met het onderzoeksprogramma sterker naar voren komt. De commissie waardeert de focus van de opleidingen op een brede vorming, waarbij aanverwante disciplines en zowel kwalitatieve als kwantitatieve methodologische benaderingen aan bod komen, zodat studenten brede basiskennis van de sociale wetenschappen en sociologisch onderzoek opdoen.

De commissie concludeert dat er een passende balans wordt beoogd tussen het opleiden tot wetenschappelijk onderzoeker en het opleiden tot praktijkgeoriënteerde socioloog. De door de opleidingen geformuleerde eindkwalificaties sluiten volgens de commissie aan op deze oriëntatie, het kader en het eigen profiel van de opleidingen en geven weer welke verschillen in verwachtingen er bestaan tussen studenten op bachelor- en masterniveau. De commissie adviseert wel om de eindkwalificaties gedetailleerder uit te werken.

De opleidingen voldoen aan de eisen die vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleidingen.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De commissie beoordeelt Standaard 2 voor de masteropleiding als **voldoende**.

De commissie beoordeelt Standaard 2 voor de bacheloropleiding als **voldoende**.

De commissie concludeert dat de programma's, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen het voor instromende studenten van de bacheloropleiding Sociologie en de masteropleiding Sociologie mogelijk maken om de eindkwalificaties te realiseren.

De programma's zijn logisch en doordacht opgebouwd, en worden gevoed vanuit de sociologische hoofdvragen en het onderzoeksprogramma PARIS. De zichtbaarheid hiervan uit zich sterker in het masterprogramma, de commissie raadt dan ook aan de wel aanwezige verbinding tussen PARIS en het bachelorprogramma te expliciteren. In beide programma's wordt theorie regelmatig gekoppeld aan de maatschappij, iets dat studenten op prijs stellen. De verbinding met het beroepsveld kan nog verder versterkt worden door meer aandacht te besteden aan beleidsanalyse of beleidssociologie. De commissie heeft waardering voor de balans die is gezocht en gevonden tussen onderwijs gericht op het volwaardig aan bod laten komen van kwantitatief en kwalitatief onderzoek.

De commissie heeft gezien dat er sprake is van een gemotiveerd team van docenten, die beschikken over de juiste expertise en kwalificaties, en die betrokken zijn bij hun vak. Vanuit studenten kwam naar voren dat zij het onderwijs als prettig ervaren door de kleinschaligheid van de opleiding en de persoonlijke sfeer die hierdoor ontstaat en het prettige contact met de docent.

De onderwijsvisie is terug te zien in de programma's, maar zou geëxpliciteerd kunnen worden door deze te vertalen naar een concreet didactisch concept voor de sociologie opleidingen, waar ook de gekozen werkvormen uit voortkomen. De opleidingsspecifieke voorzieningen zijn volgens de commissie adequaat.

De commissie constateert dat er vanuit de opleidingen hard gewerkt is aan de herziening van de programma's en daarmee aan een verbetering van de kwaliteit van het onderwijs. Zij adviseert om de opleidingscommissie hier in de toekomst nauwer bij te betrekken, zodat zij het management op de momenten dat het er toe doet en proactief van advies kunnen voorzien.

De instroom is aan de lage kant, maar acceptabel. De commissie moedigt de initiatieven die genomen worden om de instroom te vergroten aan, gezien de mogelijke consequenties van maatregelen op lage aantallen instromende studenten die op universiteitsniveau ingesteld zouden kunnen worden. Er bestaat volgens de commissie voldoende aandacht voor het volgen en managen van de studievoortgang van studenten en daarmee voor het realiseren van de gewenste rendementen.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt Standaard 3 voor de masteropleiding als **voldoende**.

De commissie beoordeelt Standaard 3 voor de bacheloropleiding als **voldoende**.

De commissie concludeert dat de opleidingen beschikken over een adequaat systeem van toetsing en aantonen dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd. Het geheel aan toetsen is volgens de commissie voldoende gevarieerd en sluit aan op de inhoud van de opleidingen en het niveau van de studenten. De commissie vraagt aandacht voor het bewaken van het type vak waar multiple choice-toetsen worden ingezet.

De examencommissie heeft volgens de commissie doordat zij op facultair niveau opereert weinig zicht op de opleidingsspecifieke toetskwaliteit. De commissie adviseert om de huidige constructie zo aan te passen dat controle en kwaliteitsborging van toetsen en het behalen van het eindniveau beter gegarandeerd kunnen worden. Het instellen van een toetscommissie, zoals geopperd werd tijdens de visitatie, zou hier een adequate oplossing voor kunnen zijn.

De commissie concludeert dat studenten van beide opleidingen aan het einde van de opleiding beschikken over een adequaat eindniveau. Om hier een oordeel over te vormen heeft de commissie verschillende bachelor- en masterscripties beoordeeld. Het oordeel van de commissie kwam over het algemeen overeen met het oordeel van de opleiding, en viel in enkele gevallen zelfs hoger uit. Het systeem waarbij steeds twee beoordelaars afzonderlijk van elkaar de scripties beoordelen, draagt hier waarschijnlijk aan bij. De scripties reflecteren volgens de commissie de breedte van de opleidingen en het feit dat studenten zowel over kwalitatieve als kwantitatieve onderzoeksvaardigheden beschikken.

Bacheloropleiding Sociologie

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

Masteropleiding Sociologie

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

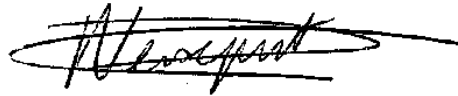
Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 18 januari 2013

Prof. dr. J.L. Peschar

Mw. N.M. Verseput MSc

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

1.1. Bevindingen

In deze standaard wordt allereerst inzicht gegeven in de bevindingen van de commissie ten aanzien van het landelijk vastgestelde Domeinspecifiek Referentiekader (1.1.1.). Vervolgens wordt ingegaan op het profiel en de oriëntatie (1.1.2.) en de eindkwalificaties en het niveau waarop deze geformuleerd zijn (1.1.3.) van de opleidingen Sociologie aan de VU Amsterdam.

1.1.1. Domeinspecifiek Referentiekader

De instellingen die deelnemen aan de clustervisitatie Sociologie hebben gezamenlijk een Domeinspecifiek Referentiekader (hierna: het kader) opgesteld (zie Bijlage 3). De commissie heeft vastgesteld dat het landelijk kader een breed maar adequaat beeld schetst van het domein van de Sociologie. Daarnaast wordt in het landelijk kader uiteengezet over welke kennis en vaardigheden sociologen op bachelor- en masterniveau over het algemeen moeten beschikken. Voorgaand en tijdens het bezoek heeft de commissie de aansluiting van de opleidingen Sociologie aan de VU Amsterdam op het landelijke kader bestudeerd en besproken. Zij heeft vernomen dat bij het gezamenlijk vaststellen van het landelijk kader bleek dat er tussen de instellingen, afgezien van de verschillende accenten die zij leggen, in grote mate consensus bestond over het sociologisch domein en vanuit daar is toegewerkt naar dit gezamenlijke kader.

De commissie heeft begrip voor het feit dat het kader breed is opgezet, aangezien de Nederlandse instellingen die opleidingen Sociologie aanbieden het sociologische domein op verschillende wijze interpreteren en invullen. De brede invulling van het kader waarborgt dat de beschrijving van het sociologische domein en de vertaling daarvan in eindkwalificaties op elk van de instellingen van toepassing is. De keerzijde hiervan is dat het kader weinig richting geeft. Zo wordt er verwezen naar theorieën, methoden en technieken, maar wordt niet nader uitgewerkt wat hieronder wordt verstaan.

1.1.2. Profiel en oriëntatie

In de zelfstudie wordt ter aanvulling op de beschrijving van het algemene domein het profiel van de opleidingen Sociologie aan de VU Amsterdam beschreven. Daarbij wordt aangegeven dat de profilering van de opleidingen en de samenwerking met andere facultaire opleidingen sterk veranderd is sinds de vorige visitatie in 2006. Dit ten gevolge van een universiteitsbrede wijziging van de jaarindeling per 2011-2012, die samen viel met een verschuiving binnen de faculteit naar meer samenwerking tussen opleidingen en vereenvoudiging van de organisatiestructuur.

Bacheloropleiding Sociologie

In de zelfstudie wordt beschreven dat het profiel van de bacheloropleiding gestuurd wordt door de sociologische hoofdvragen en het onderzoeksprogramma van de afdeling Sociologie, 'Participation in Society' (PARIS). De vraag naar sociale structuur en verandering daarvan

staat centraal. Deze hoofdvraag wordt uitgewerkt op drie terreinen: hoe werkt (verandering in) deze structuur door in (1) vormen van sociale ongelijkheid, (2) sociale cohesie en sociaal conflict en (3) de identiteit en diversiteit van de mensen die de samenleving uitmaken. Bij beantwoording van deze vragen is aandacht voor de verbinding tussen processen op macro-, meso- en microniveau. Verder richt de opleiding zich op een brede methodologische vorming, waarbij kwalitatieve en kwantitatieve methodologische benaderingen aan bod komen. Op deze manier kunnen studenten leren om passende methoden te gebruiken bij onderzoeksvragen die zijn afgeleid van theoretische of maatschappelijke problemen.

De commissie kan zich vinden in de keuze van de opleiding voor een profiel waarin de sociologische hoofdvragen en het onderzoeksprogramma centraal staan. Ook ondersteunt zij het streven naar een opleiding waarin aandacht is voor zowel kwalitatieve als kwantitatieve methodologie. Hoewel sprake is van logische en doordachte uitgangspunten, is het volgens de commissie mogelijk om het profiel explicieter uit te werken, zodat duidelijk wordt wat de bacheloropleiding Sociologie aan de VU Amsterdam uniek maakt ten opzichte van andere sociologische opleidingen. Zij adviseert om daarbij de expertise vanuit en de koppeling met het onderzoeksprogramma sterker naar voren te laten komen. Dit is zowel voor kiezende als reeds ingestroomde studenten aantrekkelijk en maakt het programma herkenbaar. Tijdens het gesprek met het management heeft zij begrepen dat het aanscherpen van het profiel reeds op de agenda staat.

Volgens de zelfstudie wordt de bacheloropleiding tevens gekenmerkt door de verbinding met verwante opleidingen binnen de faculteit. De oriëntatie op verwante disciplines geeft studenten enerzijds beter inzicht in de specifieke benadering van hun eigen discipline, terwijl de bredere opleiding in de sociale wetenschappen hen anderzijds beter geschikt maakt om samen te werken met toekomstige collega's uit zusterdisciplines of om zelf hun (voortgezette) scholing uit te breiden naar andere disciplines, bijvoorbeeld in een minor of een voortgezette opleiding.

De commissie onderschrijft het belang van de oriëntatie van sociologiestudenten op verwante disciplines. Zoals ook in de zelfstudie beschreven wordt, krijgen studenten zo een goed beeld van de plaats van de sociologie ten opzichte van andere sociaalwetenschappelijke disciplines en daarmee een brede basiskennis van de sociale wetenschappen. De commissie geeft ter overweging mee om in dit kader naast de samenwerking met opleidingen van dezelfde faculteit ook een samenwerking tot stand te brengen met opleidingen die niet verbonden zijn aan de faculteit, zoals Sociale Psychologie of Economie. Hoewel zij tijdens de visitatie begrepen heeft dat een samenwerking als deze wel overwogen maar moeilijk tot stand te brengen is (juist omdat deze disciplines niet aan dezelfde faculteit verzorgd worden), raadt zij aan de mogelijkheden hiertoe te blijven onderzoeken en ambiëren.

Masteropleiding Sociologie

De masteropleiding was volgens de zelfstudie aanvankelijk gericht op de sociologie van mondialisering en diversiteit, en droeg een dienovereenkomstige naam. Na het vertrek van een gezichtsbepalende hoogleraar in 2009 en in het vooruitzicht van een fusie van de afdelingen Sociologie en Methoden & Technieken in januari 2011, is besloten per 2011-2012 het masterprogramma ingrijpend te herzien, zodat het beter zou aansluiten bij de expertise binnen de afdeling.

Het huidige profiel van de masteropleiding is volgens de commissie herkenbaar een duidelijk geëxpliciteerd. De opleiding is gericht op maatschappelijke participatie, en wordt inhoudelijk gestuurd door het onderzoeksprogramma PARIS. Hiermee wordt beoogd in te spelen op

ontwikkelingen in het werkveld, waar in toenemende mate accent wordt gelegd op en verwachtingen worden geuit over de mogelijkheden tot participatie van (groepen) burgers.

De masteropleiding wordt in de zelfstudie getypeerd als een academische opleiding die opleidt voor de beroepspraktijk. Het beroepsveld behelst de zeer brede sector van ‘social engineering’ vanuit overheden, NGO’s, maatschappelijke en (overwegend) non-profit organisaties. Studenten komen doorgaans te werk als onderzoeker, adviseur of beleidsmedewerker die maatschappelijke participatie van specifieke groepen op bepaalde terreinen onderzoekt, ondersteunt, bevordert, afremt of coördineert. Studenten kunnen ook buiten de universiteit een onderzoeksfunctie krijgen. Die is dan vaak verbonden met maatschappelijke of politieke vragen, zoals bij een provinciaal onderzoeksbureau of een adviesbureau.

1.1.3. Eindkwalificaties en niveau

De beoogde eindkwalificaties van de bachelor- en masteropleiding zijn vastgelegd in de eindkwalificaties (zie Bijlage 4). De eindkwalificaties zijn opgebouwd volgens de Dublin-descriptoren en leggen vast welke academische inhoud en vaardigheden een afgestudeerde beheerst.

De commissie heeft de eindkwalificaties bestudeerd en heeft vastgesteld dat deze overeenkomen met het kader en de Dublin-descriptoren. Het is de commissie opgevallen dat de eindkwalificaties niet gedetailleerd zijn uitgewerkt. Zo wordt gesteld dat een bachelorstudent aan het einde van de opleiding moet beschikken over ‘kennis van en inzicht in het vakgebied van de sociologie en aanverwante vakgebieden’. De commissie adviseert om eindkwalificaties preciezer uit te werken en in dit geval bijvoorbeeld aan te geven welke vakgebieden hier onder worden verstaan. De commissie acht het van belang om inzichtelijk te maken in hoeverre studenten kennis opdoen op het vlak van Antropologie en Politicologie, maar ook van basisvakken als economie en sociale psychologie.

De commissie heeft vastgesteld dat het bachelor- en masterniveau tot uitdrukking komt in de eindkwalificaties. Zoals beschreven in de zelfstudie komt het niveau van de bacheloropleiding tot uitdrukking in (1) de brede, oriënterende, scholing in sociologische kennis en vaardigheden, die aansluit bij het vwo-niveau van de instromende studenten; (2) de academische -onderzoekende en kritische -houding; en (3) de beginnende zelfstandigheid in het opzetten en uitvoeren van onderzoek. Met deze kwalificaties is de student geschikt voor voortgezette academische vorming in een masteropleiding, dan wel voor verdere vorming binnen een functie op academisch startersniveau. Het niveau van de masteropleiding komt tot uitdrukking in (1) de verdiepende scholing in sociologische kennis en vaardigheden op het terrein van maatschappelijke participatie; (2) de academische - onderzoekende en kritische - houding; en (3) de zelfstandigheid in het opzetten en uitvoeren van onderzoek en het omgaan met maatschappelijke actoren die interesse hebben in dat onderzoek. Met deze kwalificaties is de afgestudeerde geschikt voor een functie op academisch startersniveau.

1.2. Overwegingen

De commissie heeft de opleidingen Sociologie aan de VU Amsterdam afgezet tegen het landelijk Domeinspecifiek Referentiekader Sociologie. Zij concludeert dat het landelijk kader een adequaat beeld schetst van het sociologisch domein en de algemene kennis en vaardigheden waarover afgestudeerden dienen te beschikken. De commissie heeft er begrip voor dat het landelijke kader vrij breed is opgezet, binnen de sociologie bestaan immers verschillende interpretaties en accenten per instelling. Hoewel het landelijke kader daardoor weinig richting geeft, zorgt de brede opzet ervoor dat instellingen met verschillende

perspectieven op en interpretaties van de sociologie, en zo ook de opleidingen Sociologie aan de VU Amsterdam, aansluiten op deze beschrijving van het sociologisch domein.

De commissie kan zich vinden in het profiel van de opleidingen aan de VU Amsterdam, dat vorm is gegeven vanuit de sociologische hoofdvragen en de hoofdthema's van het onderzoeksprogramma PARIS. In de masteropleiding is dit profiel duidelijk herkenbaar door het centraal stellen van het thema maatschappelijke participatie. De commissie zou graag zien dat het bachelorprofiel meer geëxpliciteerd wordt, waarbij de expertise vanuit en de koppeling met het onderzoeksprogramma sterker naar voren komt. De commissie waardeert de focus van de opleidingen op een brede vorming, waarbij aanverwante disciplines en zowel kwalitatieve als kwantitatieve methodologische benaderingen aan bod komen, zodat studenten brede basiskennis van de sociale wetenschappen en sociologisch onderzoek opdoen.

De commissie concludeert dat er een passende balans wordt beoogd tussen het opleiden tot wetenschappelijk onderzoeker en het opleiden tot praktijkgeoriënteerde socioloog. De door de opleidingen geformuleerde eindkwalificaties sluiten volgens de commissie aan op deze oriëntatie, het kader en het eigen profiel van de opleidingen en geven weer welke verschillen in verwachtingen er bestaan tussen studenten op bachelor- en masterniveau. De commissie adviseert wel om de eindkwalificaties gedetailleerder uit te werken.

De opleidingen voldoen aan de eisen die vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleidingen.

1.3. Conclusie

Bacheloropleiding Sociologie: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **voldoende**.

Masteropleiding Sociologie: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **voldoende**.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel.

Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

2.1 Bevindingen

In deze standaard wordt allereerst inzicht gegeven in de opbouw van en samenhang binnen de curricula in paragraaf 2.1.1. Vervolgens wordt ingegaan op de mate waarin de eindkwalificaties zijn vertaald binnen de curricula (2.1.2.) en aandacht is voor wetenschappelijke vorming (2.1.3) en de beroepspraktijk (2.1.4). Vervolgens staan de volgende onderwerpen centraal: het didactisch concept en de voorzieningen (2.1.5) instroom, studielast en rendementen (2.2.6.), onderwijsgevend personeel (2.2.7.) en opleidingsspecifieke interne kwaliteitszorg, waarbij tevens wordt beschreven welke verbetermaatregelen zijn doorgevoerd naar aanleiding van de vorige visitatie (2.2.8.).

2.1.1. Curricula

De commissie heeft de curricula bestudeerd waarbij zij is nagegaan of er sprake is van samenhang en een logische opbouw. Ook heeft zij specifiek aandacht besteed aan de mate waarin sprake is van internationalisering. De curricula van de bachelor- en masteropleiding zijn opgenomen in Bijlage 5.

De commissie is tijdens verschillende gesprekken nagegaan hoe de samenhang tussen vakken en binnen vakken waarin verschillende disciplines verweven worden/samenkomen gehandhaafd wordt. Vanuit het management en docenten heeft zij begrepen dat het creëren van deze samenhang, met name door de wijzigingen die in de curricula hebben plaatsgevonden, in de afgelopen tijd een grote rol heeft gespeeld. Om tot de nieuwe curricula te komen zijn verschillende gesprekken gevoerd tussen het management en docenten en tussen docenten onderling. Daarnaast vindt regelmatig overleg plaats tussen docenten die samen een vak verzorgen. Met name voor een vak waarin twee disciplines geïntegreerd worden, zoals Sociologie en Politicologie, wordt hier aandacht aan besteed. Naast het overleg tussen docenten wordt ook geprobeerd aan studenten duidelijk te maken tijdens het vak zelf waar overeenkomsten en verschillen tussen de perspectieven en disciplines een rol spelen en hoe deze mogelijk tot uiting komen. De commissie heeft bewondering voor de wijze waarop de (opgelegde) wijzigingen door de docenten worden opgepakt.

Uit het gesprek met studenten bleek dat de samenhang tussen en binnen vakken versterkt kan worden. Zij gaven aan dat zij niet zozeer problemen hebben met de verschillende perspectieven waarmee zij in aanraking komen, maar wel de verschillende werkwijze van docenten uit verschillende vakgebieden. Zo kunnen er verschillende eisen gesteld worden aan het schrijven van een paper. De commissie heeft begrip voor voorvallen als deze, zeker in de beginfase van een compleet herzien curriculum. Wel vraagt zij om er waakzaam voor te blijven dat afstemming plaatsvindt tussen docenten, zowel horizontaal, per jaar/vak, als verticaal, door de verschillende jaren van de curricula heen. Deze afstemming dient niet alleen gericht te zijn op de inhoud, maar ook op de processen en werkwijzen.

Bacheloropleiding Sociologie

Het huidige curriculum begint volgens de zelfstudie met een sterke sociologische profilering, waar pas later multi- en interdisciplinaire elementen aan worden toegevoegd. In het eerste jaar

van de bacheloropleiding ligt het accent op algemene, inleidende vakken die de studenten laten kennismaken met de wetenschappelijke en maatschappelijke vraagstukken binnen de sociologie en de sociale wetenschappen. Zo volgen studenten vakken als *Moderne samenlevingen* met een inleiding op sociologische vraagstukken rond modernisering en de belangrijkste sociologische theorieën hierover, *Keuzen van de sociologie*, waarin belangrijke klassieke en hedendaagse theorieën en theoretici centraal staan en *Multiculturele samenlevingen*, dat vragen van sociale identiteit en cohesie thematisch uitwerkt in het licht van etnische diversiteit in moderne samenlevingen.

In het tweede jaar komen meer specialistische thema's en vakgebieden aan bod. Zo gaan studenten in het vak *Sociologie van de 21^e eeuw* dieper en kritischer in op sociologische vraagstukken en theorieën die zijn verbonden met mondialisering en voortgaande (reflexieve of post-)modernisering. In samenhang met het onderzoeksprogramma PARIS gaan in het tweede jaar achtereenvolgens *Social Capital and Networks* in op netwerken en participatie; *Social Inequalities and the Welfare State* op sociale ongelijkheid en participatie; en *Social Structure and Political Mobilization* op participatie en conflict. Met deze inhoudelijke vakken krijgen studenten ook toenemend inzicht in de wisselwerking tussen processen op macroniveau en die op het mesoniveau van organisaties, sociale groepen en sociale identiteiten. Naast de thematische vakken verdiepen studenten zich in twee andere disciplines. *Kernthema's in de organisatiewetenschappen* en het vak *Identity, Diversity, and Nationalism*, verzorgd door Sociale en Culturele Antropologie.

Het laatste jaar staat in het teken van individuele specialisatie: studenten vullen hun profileringsruimte in (30 EC) waarbij zij gebruik kunnen maken van onderwijsaanbod in binnen- of buitenland, waaronder minoren, of een wetenschappelijke stage volgen. Ondanks de geringe omvang van de opleiding is door flexibiliteit en de ontwikkeling van twee thematische minoren getracht aan de keuzevrijheid van studenten tegemoet te komen. De profileringsruimte kan in beperkte mate met aanbod van de afdeling sociologie worden gevuld. Zelf samengestelde keuzevakpakketten dienen door de student met een motivatiebrief onderbouwd te worden. Ook schrijven studenten in het derde jaar een bachelorthesis, voorafgegaan door twee voorbereidende vaardighedenvakken. De thesis is gebonden aan vooraf gegeven thema's, maar studenten hebben grote vrijheid om er zelf invulling aan te geven.

De commissie kan zich vinden in de gekozen opbouw van het bachelorprogramma en stelt vast dat er sprake is van een logische structuur en een oplopende moeilijkheidsgraad. Tijdens de visitatie heeft de commissie met studenten en docenten gesproken over de zichtbaarheid van de hoofdvragen van de Sociologie en het onderzoeksprogramma PARIS in het bachelorprogramma. Uit deze gesprekken is gebleken dat docenten een goed beeld hebben van de positie van hun vak ten opzichte van de kernvragen en het onderzoeksprogramma. Ook konden docenten helder toelichten hoe deze elementen terugkomen in het curriculum; studenten starten met een inleidend vak waarin de hoofdvragen en het onderzoeksprogramma worden toegelicht, en maken in de daaropvolgende vakken steeds kennis met een of meer aspecten hiervan.

Uit gesprekken met studenten bleek dat zij het programma als samenhangend ervaren en zicht hebben op de kernonderwerpen en doelstelling van de verschillende vakken. Het viel de commissie op dat de studenten niet in staat waren om de vakken te koppelen aan de hoofdvragen van de opleiding of aan het onderzoeksprogramma. De commissie raadt aan om door middel van de naamgeving van de vakken duidelijker richting studenten te communiceren hoe vakken zich verhouden tot de hoofdvragen en/of het

onderzoeksprogramma. De cumulatieve opbouw gekoppeld aan de uitgangspunten en het profiel van het programma, waar op dit moment al wel sprake van is, zou op die manier beter tot uitdrukking komen.

De commissie heeft ook met verschillende gremia gesproken over de profileringsruimte in het programma. Zij heeft van studenten begrepen dat de vrijheid die hen door het programma wordt geboden zeer op prijs wordt gesteld. Studenten gaven aan dat zij het programma, binnen de bestaande kaders, goed kunnen afstemmen op hun wensen en behoefte. Naast de profileringsruimte kunnen zij ook opdrachten binnen verschillende vakken en hun scriptie afstemmen op eigen interessegebieden. Ook gaven studenten aan dat zij zich hierbij goed begeleid voelen.

Masteropleiding Sociologie

De commissie heeft het curriculum van de masteropleiding bestudeerd en stelt vast dat er sprake is van een logische en doordachte opbouw, waarin het profiel van de opleiding duidelijk tot uiting komt. Ongeveer de helft van het masterjaar bestaat uit cursorisch onderwijs dat de benodigde inhoudelijke en methodologische kennis biedt:

- Het vak *Social continuity and change* gaat in op de manier waarop belangrijke sociologische theorieën processen van verandering en continuïteit conceptualiseren, toegepast op vraagstukken van maatschappelijke participatie;
- Het vak *Arbeid, burgerschap en sociale participatie* geeft studenten naast een oriëntatie op het afstudeerproject de specialistische theorieën die daar gangbaar zijn en die worden gebruikt binnen het onderzoek aan de afdeling;
- *Social inequality and conflict in societal participation* behandelt de wijze waarop verschillen in participatie zijn verbonden met sociale ongelijkheid, en hoe conflicten rond deze thematiek tot uiting komen in moderne samenlevingen;
- *Beïnvloeden van maatschappelijke participatie* leert studenten kritisch analyseren welke sociale en maatschappelijke krachten een rol spelen bij beleid en interventies om (lokale) participatie te bevorderen. De rol van de socioloog als mogelijke actor in dit krachtenveld komt daarbij ook aan de orde.

In de zelfstudie wordt beschreven dat het vak *Social continuity and change*, waarin studenten leren verschillende sociologische theorieën te vergelijken, een verdieping biedt op sociologische theorievorming in het bacheloronderwijs, waar meestal meer accent ligt op het leren kennen van de inhoud van theorieën. Studenten die bij instroom in de masteropleiding minder theoretische bagage hebben dan studenten uit de bacheloropleiding Sociologie, raken door middel van dit vakgoed ingevoerd in sociologische theorieën. Eventuele verschillen in kennisniveau worden sterk verminderd na dit vak. De daarop volgende vakken verdiepen de kennis op de centrale terreinen van enerzijds conflict en ongelijkheid, en anderzijds interventie en beleid. Ook gaan de vakken dieper in op vraagstukken die zijn verbonden met het werkveld door studenten een kritische analyse te bieden van de achtergronden en mogelijkheden van maatschappelijke wensen om participatie van bepaalde groepen te veranderen. In de andere helft van het jaar werken studenten in kleinere groepen aan hun (individuele) masterthesis.

Hoewel de commissie waardering heeft voor de aandacht die vanuit de opleiding bestaat voor de aansluiting van de masteropleiding op meerdere bacheloropleidingen en/of zij-instromers wijst zij op het risico om in de masteropleiding te veel nadruk te leggen op het herhalen of bijspijkeren van kennis. Verder is de commissie van mening dat het programma goed in elkaar zit. Studenten gaven tijdens de visitatie aan tevreden te zijn over de opbouw van het

programma. Net als de bachelorstudenten gaven masterstudenten aan dat zij waardering hebben voor de mogelijkheid die wordt geboden om een eigen richting aan de opleiding te geven en de manier waarop de begeleiding hierop wordt toegepast. Zo gaf één van de studenten aan dat zij de verschillende opdrachten en haar scriptie heeft afgestemd op haar interessegebied ouderen.

Internationalisering

De commissie heeft op basis van de documentatie begrepen dat het mogelijk is om een deel van het bachelorprogramma en stages in het buitenland te volgen. Tijdens de visitatie heeft zij begrepen dat dit vanuit de faculteit gestimuleerd wordt, doordat in de afgelopen tijd verschillende stageplekken zijn gecreëerd, maar dat hier door studenten weinig gebruik van wordt gemaakt. Er werd toegelicht dat dit volgens de opleiding grotendeels te maken heeft met het type student dat de VU Amsterdam aantrekt, zoals studenten die nog thuis wonen. Wel trekt de VU Amsterdam een groot aantal internationale studenten aan, met de Engelstalige cursussen die deel uitmaken van de opleidingen. Deze studenten stromen voornamelijk in via Erasmus, en komen af op een aantal inhoudelijke vakken die deel uitmaken van de minoren die worden verzorgd door de VU Amsterdam. De commissie is te spreken over het grote aantal internationale studenten dat de VU Amsterdam weet aan te trekken.

2.1.2. Eindkwalificaties

De commissie is nagegaan of en op welke wijze de door de opleidingen geformuleerde eindkwalificaties vertaald worden in de curricula zoals deze zijn opgezet. In aansluiting op haar advies geformuleerd onder standaard 1, adviseert zij om de eindkwalificaties nader uit te werken, maar ook om deze inzichtelijk te koppelen aan de verschillende vakken van de opleidingen. Hierbij zou tevens duidelijk moeten worden hoe de sociologische hoofdvragen en het onderzoeksprogramma gekoppeld zijn aan de eindkwalificaties en vakken, en daarmee waar deze onderdelen onderwezen en getoetst worden. Tijdens de visitatie heeft de commissie begrepen dat het gedetailleerder in kaart brengen van de dekking van de eindkwalificaties in het herziene curriculum één van de agendapunten voor het komende jaar is.

Ondanks het ontbreken van een duidelijke koppeling van uitgewerkte eindkwalificaties en leerdoelen aan de vakken, is de commissie op basis van de documentatie, waaronder de vakbeschrijvingen en materiaal per vak, en de gesprekken tijdens de visitatie tot de conclusie gekomen dat de eindkwalificaties in voldoende mate aan de orde komen tijdens de vakken. Zoals eerder beschreven bestaat er onder het management en het personeel een helder beeld van de plaatsten waarop de hoofdvragen en thema's aan bod komen in het curriculum. Tijdens de gesprekken met studenten kwam naar voren dat zij waardering hebben voor de brede benadering van het vakgebied, zowel inhoudelijk als op het vlak van zowel kwalitatief en kwantitatief onderzoek.

Bacheloropleiding Sociologie

De commissie is positief over het vak *Reizen van de Sociologie*, dat verzorgd wordt in de tweede periode van het eerste bachelorjaar en het premasterprogramma. In dit vak komen de belangrijkste klassieke en hedendaagse sociologen aan bod; de grote klassiekers. Tijdens de visitatie werd duidelijk dat ook studenten enthousiast zijn over dit vak. Zij gaven aan dat het vak ze een goed overzicht biedt van de belangrijkste sociologische theorieën, gekoppeld aan de huidige maatschappij. Dit werd bevestigd door alumni waar de commissie mee gesproken heeft. De commissie constateert dat naast de aandacht voor klassieke theorieën ook overige eindkwalificaties in het programma voldoende aan bod komen.

Masteropleiding Sociologie

De commissie concludeert dat alle eindkwalificaties in voldoende mate aan bod komen in de masteropleiding. Zij geeft, op basis van gesprekken met studenten en alumni, ter overweging mee om de aandacht voor de beleidmatige kant van de Sociologie te versterken in de opleiding. Hoewel dit natuurlijk niet ten koste moet gaan van de aandacht voor overige aspecten in de opleiding, merkten met name alumni op dat dit een waardevolle toekomst kan zijn voor studenten ter voorbereiding op hun toekomstige werkzaamheden. Op basis van de zelfstudie en tijdens de visitatie heeft de commissie begrepen dat de sterkere nadruk op beleid in de toekomst ook beoogd wordt door de opleiding (zie ook 2.1.3.) en in de toekomst vorm zal krijgen in het curriculum.

2.1.3. Wetenschappelijke vorming

De commissie is nagegaan in welke mate er binnen de opleidingen sprake is van aandacht voor wetenschappelijke vorming. Zij heeft daarbij gekeken naar de wijze waarop onderzoek, academische vaardigheden en methoden en technieken een rol spelen binnen het onderwijs, en naar de balans tussen aandacht voor kwalitatief en kwantitatief onderzoek.

In de zelfstudie wordt beschreven dat de afdeling Sociologie in 2011 is gefuseerd met de afdeling Methoden & Technieken, die voor een groot deel uit sociologen bestond. Het onderzoeksprogramma PARIS verenigt vrijwel al het onderzoek van beide voormalige afdelingen. In de eerste periode na de fusie is het M&T-onderwijs gescheiden gebleven van het Sociologieonderwijs. Op termijn zal een sterkere personele fusie plaatsvinden. Dit is mogelijk doordat veel docenten zowel sociologische als methodologische expertise hebben. Door deze samenwerking en de koppeling van het onderzoeksprogramma aan de curricula kunnen docenten hun expertise in onderzoek en hun ervaring in het veld in het onderzoek brengen en wordt geprobeerd het vaak lastige onderdeel Methoden en Technieken levend en hanteerbaar te maken voor studenten.

Het eerste jaar van de *bacheloropleiding* staat in het teken van leren kennen en oefenen van vaardigheden. In het tweede jaar vindt verdieping en verbreding plaats op het vlak van onderzoeksmethoden, academisch schrijven en kritisch kijken naar andermans werk. Het derde jaar staat in het teken van het toepassen van de vaardigheden met het oog op de beroepsuitoefening of een vervolgstudie. De onderzoeks- en schrijfvaardigheden krijgen gedurende het hele curriculum aandacht in aparte leerlijnen die door de inhoudelijke vakken heen lopen:

- De onderzoeksleerlijn biedt een basisscholing in zowel kwalitatieve als kwantitatieve methoden. Studenten voeren in ieder leerjaar een onderzoek uit gekoppeld aan het methodenonderwijs en aan inhoudelijke stof. In jaar 1 leren studenten de basisprincipes van onderzoeksvaardigheden, dataverzameling en kwantitatieve analysemethoden. Jaar 2 bevat het vak *Wetenschapsfilosofie*, een onderzoekspracticum kwantitatieve data-analyse, een vak gericht op kwalitatieve methoden en een onderzoekspracticum waarin studenten met eigen onderzoeksvragen een kwalitatieve dataverzameling uitvoeren. In jaar 3 worden studenten getraind om binnen de aangeboden thema's een onderzoeksvraag uit te werken en te vertalen in een empirisch onderzoek. De vakken *Professionele en thematische oriëntatie* en *Theorie en empirisch onderzoek* bereiden voor op de bachelorthesis, waarin het onderzoek wordt uitgevoerd en gerapporteerd.
- De schrijfleerlijn start met een schrijfatelier waarin studenten kennismaken met de beginselen van academisch schrijven. Daarna wordt in verschillende inhoudelijke vakken een bepaald genre geoefend. Studenten leren verschillende vormen van academisch schrijven, zoals een parafraze, een paper, een onderzoeksvorstel, een onderzoeksrapport

en een essay. De faculteit heeft een schrijfwijzer opgesteld, waar alle schrijfonderwijs gebruik van maakt. Naast schriftelijke communicatie wordt mondelinge communicatie geoefend met behulp van presentaties, debatoefeningen en oefening in refereren.

Het vaardighedenonderwijs in de *masteropleiding* is gedeeltelijk ingebed in de inhoudelijke vakken. Hier leren studenten oordeelsvorming, communicatie en leervaardigheden die zijn gericht op enerzijds zelfstandig wetenschappelijke kennis kunnen produceren en bewerken, en anderzijds die wetenschappelijke kennis kunnen verbinden met de vragen en behoeften van actoren uit het veld. Zo bereiden vakken studenten voor op het oefenen van leervaardigheden, lezen van artikelen, analyseren van theoretische literatuur en is aandacht voor het kritisch beoordelen van literatuur. In het thesistraject en in het onderzoekslab wordt gericht geoefend met vaardigheden die nodig zijn voor de masterthesis. In de voorbereiding van de thesisopzet wordt aandacht besteed aan het schrijven van een goede onderzoeksopzet en de keuze van passend M&T-onderwijs. In het aansluitende onderzoekslab kunnen zij kiezen uit: kwalitatieve analyse (casestudie, evaluatieonderzoek en analyse van secundaire data), multivariate analyse (schaalconstructie en regressiemodellen), verzamelen en analyseren van gesloten netwerkdata, en experimenten en laboratoriumonderzoek (inclusief schaalconstructie en variantieanalyse). De rest van het jaar wordt besteed aan het uitvoeren en rapporteren van het thesisonderzoek.

De commissie is positief over de intentie om de curricula te koppelen aan en te voeden vanuit het onderzoeksprogramma PARIS, maar is van mening dat de invloed vanuit het onderzoeksprogramma nog sterker vertaald kan worden in het onderwijs. Zoals eerder genoemd, kan in kaart gebracht worden hoe de onderzoeksthema's terugkomen in de verschillende vakken en zou dit, bijvoorbeeld door hier de vaknaam op aan te passen, gecommuniceerd moeten worden richting studenten. De commissie is van mening dat de zichtbaarheid van de onderzoeksthema's in de masteropleiding duidelijker is dan in de bacheloropleiding. Uit gesprekken met bachelorstudenten blijkt dat zij wel thema's benoemen die aan PARIS gekoppeld zijn, maar zelf onvoldoende besef hebben van deze koppeling.

Studenten van de bachelor- en de masteropleiding gaven overigens aan dat tijdens colleges geregeld voorbeelden uit eigen onderzoek worden gehaald door docenten. Tijdens het bezoek werden meerdere voorbeelden aangehaald van docenten die enthousiast over hun eigen onderzoek vertelden. Studenten gaven ook aan dat zij de vrijheid die zij hebben om het curriculum in te richten kunnen gebruiken om meer informatie over onderzoeksthema's te verkrijgen of deel te nemen aan het onderzoek van een docent. De commissie concludeert dat er zeker voldoende onderzoek in het onderwijsprogramma vertaald wordt, en dat enkel de zichtbaarheid en de structuur daarvan verbeterd moet worden.

Naast de invloed van onderzoek op het onderwijs is de commissie nagegaan hoe het methoden- en techniekenonderwijs is vormgegeven en of er voldoende aandacht wordt besteed aan academische vaardigheden. Zij heeft gezien dat academische vaardigheden in de bacheloropleiding zichtbaar aan de orde komen, mede door de onderzoeks- en schrijflijn. In eerste instantie had de commissie het idee dat er voldoende maar relatief weinig ruimte in de curricula is voor methoden en technieken. Door gesprekken tijdens de visitatie en additionele informatie is zij ervan overtuigd dat hier in de daarvoor ingerichte, maar ook in de overige vakken voldoende aandacht voor is. Ook heeft zij gezien dat het niveau dat studenten behalen zeker voldoende is. Tijdens het bezoek heeft zij vanuit het management begrepen dat het methoden- en techniekenonderwijs nog steviger neergezet zal worden en dat de fusie tussen de afdeling Sociologie en Methoden & Technieken meer vorm heeft gekregen.

De commissie heeft veel waardering voor de balans die is gezocht en gevonden tussen onderwijs gericht op het volwaardig aan bod laten komen van zowel kwalitatief als kwantitatief onderzoek. Tijdens de visitatie bleek dat studenten en alumni hiervoor veel waardering hebben, en mede voor een opleiding Sociologie aan de VU hebben gekozen omdat hierin de volle breedte van het onderzoek aan bod komt. De commissie geeft ter overweging mee om de positie van de vakken waarin aandacht is voor kwalitatief dan wel kwantitatief onderzoek te heroverwegen. Op dit moment ligt namelijk aan de start van de bacheloropleiding een zware nadruk op kwantitatief onderzoek, terwijl in het tweede gedeelte juist hoofdzakelijk kwalitatief onderzoek centraal staat. De commissie heeft het vermoeden dat studenten hierdoor eerder neigen naar een kwalitatief eindwerkstuk. Hoewel dit op zich geen probleem is, zou het mooi zijn als beide vormen van onderzoek aan het einde van de curricula aan bod komen, zodat studenten een gebalanceerde keuze zullen maken. De commissie vermoedt dat de breedte die de opleidingen bieden dan beter terug te zien zal zijn in de scripties.

2.1.4. Aandacht voor de beroepspraktijk

In de zelfstudie wordt beschreven dat met de huidige curricula een sterkere oriëntatie op de arbeidsmarkt voor sociologen wordt beoogd. De oriëntatie op academisch onderzoek wordt op verschillende manieren gecompliceerd door accent op maatschappelijke relevantie en toepasbaarheid van de opgedane kennis. Hierdoor leren studenten wetenschappelijke vragen te bezien in hun maatschappelijke context, en om maatschappelijke vragen wetenschappelijk te benaderen. De verbinding met het beroepsveld kan nog verder versterkt worden, zoals eerder beschreven door meer aandacht te besteden aan beleidsanalyse of beleidssociologie. Er zullen verdere plannen worden ontwikkeld om studenten meer ervaring te laten opdoen binnen de organisatie van de opdrachtgever.

De aandacht voor kennismaking met het beroepsveld in de bacheloropleiding zal volgens de zelfstudie, mede naar aanleiding van reacties van studenten, vooral in het tweede jaar nog verder uitgewerkt worden. Voorafgaand aan en ter voorbereiding op de bachelorthesis in het derde jaar volgen studenten een vak *Professionele en thematische oriëntatie*.

De herziening van de masteropleiding is aangegrepen om het thesisonderzoek sterker te koppelen aan vragen van actoren in het veld, en zo de verbinding met de arbeidsmarkt te versterken. Het is de bedoeling dat de kennismaking en het contact met maatschappelijke organisaties studenten een beeld geeft van hun toekomstige werkveld en een mogelijkheid om een netwerk op te bouwen. In de thesagroepen bereiden studenten een onderzoek voor dat ten dienste staat van vragen uit het veld. Maatschappelijke organisaties presenteren hun vragen in de eerste periode. Het onderzoek wordt in de tweede helft van het jaar uitgevoerd als onderdeel van de masterthesis. Studenten hebben ten minste aan het begin en het eind van het onderzoek contact met de maatschappelijke actor die een vraag heeft aangedragen, eerst om zichzelf te informeren en aan het eind om de actor te informeren. De frequentie en aard van het tussentijdse contact verschilt.

De commissie heeft bewondering voor de wijze waarop de opleidingen vanuit de vakken aansluiting proberen te zoeken met het toekomstige werkveld van studenten, zodat zij hiervan al tijdens hun studie een beeld kunnen vormen. Studenten zijn positief over het vak *Beroepsoriëntatie*. Tijdens het bezoek is door meerdere studenten en alumni aangegeven dat steeds een duidelijke koppeling wordt gemaakt tussen de theorie die aan bod komt en de aansluiting daarvan op de huidige maatschappij. Ook uit de scripties bleek duidelijk de koppeling met de maatschappij.

Alumni geven aan dat de opleidingen een goede voorbereiding vormt op de praktijk, maar dat zij wel een beter beeld hadden willen hebben van het werkveld gedurende de opleiding. Zij zijn dan ook positief over het feit dat hier in het huidige curriculum meer aandacht voor is. Ook wezen zij, zoals eerder beschreven, op het nut van aandacht voor beleidsaspecten van de sociologie. Net als alumni staat ook de commissie achter de plannen van de opleiding om dit aspect sterker terug te laten komen in de opleiding.

Tijdens het bezoek is ook gesproken over de mogelijkheid om stage te lopen. Daaruit bleek dat vanuit de opleiding de intentie bestaat om de mogelijkheid hiertoe te bieden, ondanks het feit dat er onder studenten over het algemeen niet veel animo blijkt te zijn voor het lopen van een stage. De commissie benadrukt het belang van het creëren van stageplaatsen en het aanmoedigen van studenten om hier gebruik van te maken. Studenten moeten zich bewust zijn van het nut van een dergelijke kennismaking met de praktijk.

2.1.5. Didactisch concept en voorzieningen

De commissie is nagegaan vanuit welke didactische visie het onderwijs verzorgd wordt en of de beschikbare voorzieningen hiervoor toereikend zijn. Zij constateert dat er geen uitgesproken didactisch concept wordt gehanteerd, maar uitgegaan wordt van de onderwijsvisie van de VU Amsterdam en de Faculteit der Sociale Wetenschappen 'de VU is een *community of learners* met aandacht voor het talent en de ambitie van de individuele student'. Onderwijs volgens deze visie heeft vijf kenmerken:

- *De hoofdvragen en kernbegrippen van het vakgebied zijn leidend:* Studenten maken kennis met en krijgen een overzicht van de (samenhang tussen) belangrijkste onderwerpen van onderzoek en debat in hun vakgebied. De thema's van het onderzoeksprogramma en het integreren van verschillende onderwerpen van de opleiding spelen hierbij een belangrijke rol.
- *Studenten raken vertrouwd met onderzoek doen en het werken als academisch professional:* Bachelorstudenten leren onderzoek te doen en hierover te rapporteren. Masterstudenten leren degelijk wetenschappelijk onderzoek te gebruiken voor de aanpak van maatschappelijke vraagstukken. Onderzoeksvragen, onderzoeksdata en netwerken van het onderzoeksprogramma PARIS zijn voor beide opleidingen richtinggevend.
- *Studenten werken aan taken die representatief zijn voor de toekomstige werksituatie en worden serieus genomen als partners bij kennisontwikkeling:* In beide opleidingen komen studenten in aanraking met hun toekomstige werksituatie, door praktijkopdrachten, het meewerken aan onderzoek, stages en het thesistrject.
- *Reflectie en zelfstandig oordelen worden gestimuleerd: studenten leren onderzoeksresultaten kritisch onder de loep te nemen en positie te kiezen bij maatschappelijke vraagstukken en controversiële problemen:* Ze leren verschillende visies af te wegen en het gesprek aan te gaan met andersdenkenden. Dit wordt op verschillende manieren geoefend in de meeste inhoudelijke vakken. Ook werkvormen als peer review, thesagroepen en training van eigen oordeel dragen hier aan bij.
- *In het onderwijs is aandacht voor het talent en de ambities van de individuele student:* Het programma biedt ruimte voor flexibiliteit. Talentvolle studenten kunnen zich via een student-assistentschap verdiepen in onderwijs of onderzoek. Voor gemotiveerde studenten wordt daarnaast een bovenfacultaire honoursprogramma aangeboden door VU en UvA gezamenlijk (30 EC). Er is een aanbod aan theoretische en thematische vakken dat aansluit op het reguliere programma en de expertise van de staf. Ook kunnen studenten een onderzoeksstage volgen. Vanuit de studentencoördinator worden activiteiten georganiseerd als een excursie naar het Instituut voor Sociale Geschiedenis, een vrijwilligersmarkt en een studentendebat.

De commissie ziet de onderwijsvisie terug in de opzet van de programma's en in de wijze waardoor binnen verschillende panels gesproken werd over de vormgeving van het onderwijs. Met name de aandacht voor de individuele student kwam in verschillende gesprekken naar voren. Studenten hebben veel waardering voor de wijze waarop de opleidingen omgaan met hun wensen en interesses.

De commissie is wel van mening dat deze algemene (universitaire/facultaire) beschrijving van de onderwijsvisie niet leidt tot een specifieke werkwijze binnen de opleiding. De onderwijsvisie zou geëxpliciteerd kunnen worden door deze te vertalen naar een concreet didactisch concept voor de Sociologie opleidingen, waar ook de gekozen werkvormen uit voortkomen. Op dit moment is er volgens de commissie een voldoende gevarieerde mix van werkvormen, maar is er nog geen sprake van een doordacht en samenhangend geheel.

Vanuit studenten kwam naar voren dat zij het onderwijs als prettig ervaren door de kleinschaligheid van de opleidingen en de persoonlijke sfeer die hierdoor ontstaat en het prettige contact met de docent. De commissie ziet dit dan ook als een positief punt dat in stand moet worden gehouden, onafhankelijk van het aantal studenten dat ingeschreven staat bij de opleidingen. Aangezien er in de huidige situatie geen sprake is van grote groepen studenten hoeven er geen maatregelen te worden genomen om de kleine groepen te handhaven.

Tijdens het gesprek met studenten begreep de commissie dat studenten elkaar tijdens grootschalige colleges, waar ook andere opleidingen bij betrokken zijn, niet opzoeken. Ook lijkt de groep buiten colleges om niet met elkaar in contact te zijn. Dit verbaast de commissie, gezien de intieme en persoonlijke sfeer waarvan sprake is. Zij zou het dan ook als een gewin zien als deze sfeer kan resulteren in cohesie binnen de groep, zodat studenten zich bijvoorbeeld ook bij grootschalige colleges aan elkaar op kunnen trekken.

De commissie is nagegaan welke faciliteiten beschikbaar zijn om het onderwijs te verzorgen. Hoewel enkele studenten wat opmerkingen hadden over het aantal beschikbare werkplaatsen, waren zij over het algemeen tevreden over de faciliteiten die hen geboden werden.

2.1.6. Instroom, studeerbaarheid en rendementen

De kwantitatieve gegevens met betrekking tot instroom, studeerbaarheid en rendementen staan opgenomen in Bijlage 7. Onderstaand wordt hier per opleiding nader op ingegaan. De commissie heeft op basis van deze informatie en gesprekken tijdens de visitatie gemerkt dat er zorgen bestaan over het voortbestaan van de opleidingen, gezien de lage aantallen instromende studenten. Hoewel de commissie het aantal instromende studenten niet als problematisch beschouwt, zouden op universitair niveau eisen gesteld kunnen worden aan dit aantal, waar de opleidingen op dit moment niet aan kunnen voldoen. De commissie heeft dan ook waardering voor de initiatieven die vanuit de opleidingen worden gezocht en ondernomen om de instroom te verhogen.

Er bestaat volgens de commissie voldoende aandacht voor het volgen en managen van de studievoortgang van studenten en daarmee voor het realiseren van de gewenste rendementen. Uit de documentatie en gesprekken blijkt dat de studieadviseur de studievoortgang controleert en indien nodig bijstuurt. Zowel bachelor- als masterstudenten gaven aan de studielast als doenbaar en voldoende intensief te beschouwen. Het honours-programma biedt daarbovenop voor ambitieuze studenten de mogelijkheid zich te onderscheiden en zich tijdig voor te bereiden op een academische carrière.

Bacheloropleiding Sociologie

In 2011 stroomden in totaal 29 studenten in de bacheloropleiding Sociologie. Volgens de zelfstudie zijn de rendementen, hoewel beter, nog steeds laag. Voor een deel heeft dit waarschijnlijk te maken met instroom, zoals beschreven in de zelfstudie. Ondanks vele inspanningen vanuit de afdeling en de faculteit blijft de opleiding relatief veel studenten trekken die onvoldoende motivatie en/of capaciteiten hebben om de opleiding binnen drie tot vier jaar met goed resultaat af te ronden.

Voorlichting blijkt maar in beperkte mate te helpen om studenten te weren voor wie de opleiding minder goed past. Niettemin zal de inspanning op dit punt worden voortgezet, enerzijds door de inhoud van de opleiding beter over het voetlicht te krijgen in presentaties en op de nieuwe website, anderzijds door studenten beter duidelijk te maken welke inspanning van hen wordt verwacht. Zo is er een nieuwe website, en wordt de voorlichting op VU-brede bijeenkomsten en bij scholenbezoeken wordt steeds geëvalueerd.

Alle instromende studenten krijgen sinds 2011-2012 een kennismakingsgesprek met één van de stafleden. Dit geeft de student de mogelijkheid zijn verwachtingen over de opleiding te toetsen en vragen te stellen, en het verlaagt de drempel om later met vragen of ideeën contact te zoeken. De staf krijgt bovendien waardevolle informatie over de motieven en persoonlijke wensen en mogelijkheden van de studenten. Door middel van activiteiten buiten de colleges om wordt het contact met studenten open gehouden.

De curriculumwijziging is aangegrepen om in het eerste jaar en vooral het eerste semester sterker te selecteren. Door het onderwijs te intensiveren en hogere eisen te stellen aan het studeergedrag van studenten, wil de opleiding studenten die voldoende motivatie en niveau hebben sneller selecteren en het studeergedrag van studenten positief beïnvloeden. De inhoudelijke vakken vragen meer activiteiten en inzet van studenten, en de bachelorwerkgroep loopt door het hele jaar heen. Naast kleinere werkgroepen en meer intensieve werkvormen is sprake van uitbreiding van het aantal contacturen (van gemiddeld 12 naar gemiddeld 14 uur per onderwijsweek) en een bindend studieadvies aan het einde van het eerste jaar. De begeleiding van die werkgroepen is geïntensiveerd door meer docenten en student-assistenten in te zetten.

Het bindend studieadvies zal, in combinatie met de intensivering van het eerstejaars onderwijs, mogelijk meer studenten bij wie de opleiding niet past ertoe brengen de studie binnen een jaar te staken. Gedurende het tweede- en derdejaars bacheloronderwijs zal het contact met studenten nog verder worden geïntensiveerd, zodat de opleiding tijdig kan reageren op signalen van individuele of collectieve problemen. Ook kunnen studenten hierdoor nog beter worden gemotiveerd en gestimuleerd om de opleiding op tijd af te ronden. De bachelorthesissen zijn naar verwachting sneller afgerond doordat studenten dit jaar eerder zijn begonnen met het traject. Over de effecten van deze en andere maatregelen zijn bij het schrijven dan deze zelfstudie echter geen cijfers te geven.

Masteropleiding Sociologie

De instroom voor de masteropleiding heeft de afgelopen vijf jaar gefluctueerd tussen 11 en 29 studenten. Om een stabielere en grotere instroom te bereiken, heeft het nieuwe programma een sterker profiel gekregen als opleiding die voorbereidt op de arbeidsmarkt en die aansluit bij een wetenschappelijk en maatschappelijk centraal thema. De instroom in 2011-2012 was laag (18 studenten), mogelijk doordat het nieuwe programma nog niet bekend was. Een (bijna) verdubbeling van het aantal voorinschrijvingen voor het masterprogramma 2012-2013 ten opzichte van vorig jaar wijst op een grotere instroom voor 2012-2013. Voor

studenten die nog niet het vereiste ingangsniveau hebben voor een masteropleiding, is een premasterprogramma beschikbaar. De commissie heeft tijdens de visitatie begrepen dat het premasterprogramma een goede voorbereiding vormt op de masteropleiding, waar met name het niveau op gebied van Methoden & Technieken gelijk wordt getrokken met studenten die vanuit de bachelor instromen.

De rendementen van de opleiding zijn volgens de zelfstudie nog niet naar wens. Een belangrijk deel van de vertraging komt voort uit het thesistrject. Daarom is dit traject in de afgelopen jaren omgewerkt van een individueel traject naar een groepstraject. Het heeft enige tijd gekost voordat de consequenties van deze wijziging in voldoende mate door voldoende docenten konden worden verwerkt in de wijze van begeleiden. De verwachting is dat er vanaf het lopende studiejaar goede vorderingen worden gemaakt. Er is een uitgebreide handleiding voor docenten gedurende het traject en er is regelmatig contact tussen de coördinator en de docenten. Het thesiproject wordt gelijk vanaf het begin van het jaar ingezet en studenten worden in groepen begeleid in een traject met enkele duidelijke mijlpalen. Kinderziektes hebben in de afgelopen jaren onmiddellijk succes van voorgangers van dit traject in de weg gestaan. Studenten reageerden wel positief op de nieuwe werkwijze. Het werken in groepen versterkt bovendien de saamhorigheid tussen studenten, hetgeen ook bevorderlijk is voor het studiesucces.

2.1.7. Onderwijspersoneel

De commissie heeft gezien dat er sprake is van een gemotiveerd team van docenten, die beschikken over de juiste expertise en kwalificaties, en die betrokken zijn bij hun vak.

In de zelfstudie wordt beschreven dat de meeste programmaonderdelen van de *bacheloropleiding Sociologie* en alle programmaonderdelen van de *masteropleiding Sociologie* worden verzorgd door stafleden van de afdeling Sociologie. Enkele vakken worden gegeven door stafleden van andere wetenschappelijke afdelingen binnen de faculteit Sociale Wetenschappen (en in het geval van *Wetenschapsfilosofie* de faculteit Wijsbegeerte).

De afdeling streeft naar een balans tussen enerzijds het benutten van de expertise van individuele docenten en anderzijds de overdraagbaarheid van het onderwijs. De expertise van docenten is een belangrijke basis van de onderwijsprogramma's. De aansluiting bij het onderzoek zorgt er volgens de zelfstudie voor dat het onderwijs levendig blijft en dat studenten hoogwaardige, actuele wetenschappelijke kennis opdoen. Ook bevordert deze aansluiting de verbinding tussen inhoud en onderzoek in de opleidingen. Bij de vervulling van vacatures is ook rekening gehouden met een bredere inzetbaarheid van docenten. De fusie tussen de afdelingen Sociologie en Methoden & Technieken in januari 2011 heeft ook de flexibiliteit in het inzetten van docenten vergroot, doordat enerzijds veel M&T-docenten een sociologische achtergrond hebben en anderzijds veel sociologen een sterk methodologisch profiel hebben.

Alle stafleden kunnen zodoende op alle niveaus in de opleidingen worden ingezet. Primair criterium is de kwaliteit en inhoudelijke expertise van docenten. Wel wordt sinds 2010-2011 vooral in de premaster steeds meer gewerkt met ondersteuning door junioren en student-assistenten. Enerzijds biedt de hulp van zulke assistenten verlichting voor de docent, waardoor het ook beter mogelijk is om studenten in kleinere groepen te begeleiden. Tegelijk werkt het als middel om getalenteerde ouderejaars studenten te binden aan de opleiding en recent afgestudeerden een kans te bieden om een onderzoeksvoorstel voor te bereiden. Promovendi worden al sinds langere tijd in het onderwijs betrokken, vaak in thesistracten, onderzoekspractica of inhoudelijke vakken die aansluiten bij hun expertise. Inzet gebeurt in

onderling overleg tussen onderwijsmanager, promovendus en promotor(en), om te zorgen dat het onderwijs goed past in het promotietraject en aansluit bij de onderwijsbehoeften van de afdeling.

De commissie staat in principe positief tegenover de inzet van student-assistenten en promovendi in het onderwijs. Wel wil zij meegeven dat hun inzet zorgvuldig gemonitord dient te worden, aangezien het een enkele keer voorkomt dat deze niet in staat zijn hun taak adequaat te vervullen. Vanuit het management heeft zij begrepen dat de kwaliteit van deze assistenten nauwlettend in de gaten wordt gehouden, en hun takenpakket wordt afgestemd op hun capaciteiten.

Iedereen van de vaste staf bezit volgens de zelfstudie de basiskwalificatie voor onderwijs (de BKO), of heeft in afwachting van facultaire besluitvorming over verplichting tot het volgen van de opleiding uitstel gekregen op basis van (grote) onderwijservaring in combinatie met onderwijsbeoordelingen die laten zien dat het verzorgde onderwijs van voldoende kwaliteit is. Aan (junior) docenten met een al dan niet tijdelijke aanstelling van enige omvang (een jaar of meer) wordt het BKO-traject aangeboden. De afdeling wil stimuleren dat (jonge) docenten zich op deze manier kwalificeren, in lijn met het beleid van de Vrije Universiteit. Docenten die Engelstalige vakken verzorgen hebben een door het Taalcentrum-VU afgenomen taaltoets met goed gevolg afgelegd en het certificaat *English Language Proficiency Assessment* ontvangen. Een enkele docent heeft eerst een cursus Engels gevolgd. In de aanloop naar de vernieuwing van de programma's, die mede een verzwaring van de onderwijstaak inhield, heeft de afdeling drie workshops voor de staf laten ontwerpen door het Onderwijscentrum van de VU: activeren van grote groepen; gebruik van ICT in het onderwijs; diversiteit in toetsen.

Kwantiteit onderwijspersoneel

De commissie heeft de tabellen in Bijlage 7 bestudeerd en had moeite met het interpreteren van deze ratio. Er is daarom na afloop van de visitatie door de opleiding additionele informatie aangeleverd. Op basis hiervan stelt de commissie vast dat er op dit moment sprake is van zeer acceptabele staf-student ratio's.

De commissie heeft tijdens de visitatie van studenten begrepen dat docenten zeer goed bereikbaar en aanspreekbaar zijn. Studenten voelen zich goed en persoonlijk begeleid en laten weten dat zij in verschillende situaties vanuit de faculteit voldoende ondersteund worden. Er zijn korte lijnen, docenten kunnen studenten bij naam en besteden veel aandacht aan de begeleiding. De commissie heeft hier waardering voor.

2.1.8. Kwaliteitszorg

De commissie heeft gezien dat er sinds de vorige visitatie veel tijd en moeite is gestoken in het verbeteren van de kwaliteitszorg rondom de opleidingen. Zij heeft waardering voor deze inzet. Het recentelijk doorvoeren van aanzienlijke veranderingen maakt wel dat enkele vernieuwde onderdelen nog niet uitgebreid geëvalueerd zijn, zoals ook in de zelfstudie wordt beschreven. De commissie raadt dan ook aan om in de komende periode zorgvuldig na te gaan of alle implementaties naar wens uitpakken.

Zoals eerder beschreven valt het de commissie op dat studenten, ondanks de kleinschalige persoonlijke sfeer, buiten colleges om niet zo betrokken zijn bij de opleidingen. Voor studenten die hier wel in geïnteresseerd zijn, zijn er ruim voldoende opties, zoals betrokkenheid bij diverse commissies, de voorlichtingsdagen of als mentor of studentcoach. Ook is er een alumnivereniging met georganiseerde bijeenkomsten.

De commissie heeft tijdens de visitatie gesproken met de studentleden van de opleidingscommissie (OC). Tijdens dit gesprek bleek dat studenten via e-mail of Facebook onderwerpen en knelpunten kunnen aandragen voor de OC-vergadering. Daarnaast reageert de OC op adviesvragen van en ontwikkelingen binnen de faculteit en afdeling centraal. De OC komt drie à vier keer per jaar als geheel bij elkaar en bespreekt dan de adviesvragen en knelpunten.

De commissie betreurt het dat de OC zich met name reactief en niet proactief opstelt. Hoewel het een gemotiveerde groep mensen is, met een doel voor ogen, wordt er weinig initiatief genomen. Zo bleek dat de OC pas aan het einde van ieder jaar en niet gedurende ieder jaar inzage heeft in de evaluatieresultaten, waardoor zij achter de feiten aan loopt. De commissie beveelt sterk aan om te waarborgen dat de OC een eigen agenda heeft die meer synchroon loopt met de activiteiten van het onderwijsmanagement en gedomineerd wordt door de momenten waarop het programma beoordeeld moet worden.

2.2. Overwegingen

De commissie concludeert dat de programma's, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen het voor instromende studenten van de bacheloropleiding Sociologie en de masteropleiding Sociologie mogelijk maken om de eindkwalificaties te realiseren.

De programma's zijn logisch en doordacht opgebouwd, en worden gevoed vanuit de sociologische hoofdvragen en het onderzoeksprogramma PARIS. De zichtbaar hiervan uit zich sterker in het masterprogramma, de commissie raadt dan ook aan de wel aanwezige verbinding tussen PARIS en het bachelorprogramma te expliciteren. In beide programma's wordt theorie regelmatig gekoppeld aan de maatschappij, iets dat studenten op prijs stellen. De verbinding met het beroepsveld kan nog verder versterkt worden door meer aandacht te besteden aan beleidsanalyse of beleidssociologie. De commissie heeft waardering voor de balans die is gezocht en gevonden tussen onderwijs gericht op het volwaardig aan bod laten komen van kwantitatief en kwalitatief onderzoek.

De commissie heeft gezien dat er sprake is van een gemotiveerd team van docenten, die beschikken over de juiste expertise en kwalificaties, en die betrokken zijn bij hun vak. Vanuit studenten kwam naar voren dat zij het onderwijs als prettig ervaren door de kleinschaligheid van de opleiding en de persoonlijke sfeer die hierdoor ontstaat en het prettige contact met de docent.

De onderwijsvisie is terug te zien in de programma's, maar zou geëxpliciteerd kunnen worden door deze te vertalen naar een concreet didactisch concept voor de Sociologie opleidingen, waar ook de gekozen werkvormen uit voortkomen. De opleidingsspecifieke voorzieningen zijn volgens de commissie adequaat.

De commissie constateert dat er vanuit de opleidingen hard gewerkt is aan de herziening van de programma's en daarmee aan een verbetering van de kwaliteit van het onderwijs. Zij adviseert om de opleidingscommissie hier in de toekomst nauwer bij te betrekken, zodat zij het management op de momenten dat het er toe doet en proactief van advies kunnen zien.

De instroom is aan de lage kant, maar acceptabel. De commissie moedigt de initiatieven die genomen worden om de instroom te vergroten aan, gezien de mogelijke consequenties van maatregelen op lage aantallen instromende studenten die op universiteitsniveau ingesteld zouden kunnen worden. Er bestaat volgens de commissie voldoende aandacht voor het

volgen en managen van de studievoortgang van studenten en daarmee voor het realiseren van de gewenste rendementen.

2.3. Conclusie

Bacheloropleiding Sociologie: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **voldoende**.

Masteropleiding Sociologie: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **voldoende**.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

3.1. Bevindingen

In deze standaard worden de bevindingen ten aanzien van de toetsing weergegeven (3.1.1.) en vervolgens de vraag beantwoord of studenten de beoogde eindkwalificaties van de opleidingen realiseren (3.1.2.).

3.1.1. Het systeem van toetsing en beoordeling

Toetsbeleid

In de zelfstudie wordt beschreven dat studenten in beide opleidingen worden voorbereid op de toetsing door voorbeeldvragen, proeftoetsen tijdens colleges en afstemming tussen eindtermen en inhoud van de vakken. Voor papers geven docenten van tevoren de beoordelingscriteria. Tussentijdse producten worden telkens in het licht van deze criteria beoordeeld en van feedback voorzien.

Voor elk programmaonderdeel zijn er twee toetsgelegenheden. Practicaopdrachten kennen geen herkansingsmogelijkheid. Beoordeelde werkstukken worden met een ingevuld beoordelingsformulier of aantekeningen op het werk aan de studenten geretourneerd. Studenten hebben recht op het inzien van gemaakte schriftelijke tentamens en kunnen met de docent over de beoordeling in discussie gaan. Ook over de beoordeling van papers en opdrachten kunnen studenten reclameren bij de docent. Indien de student het niet eens is met de beoordeling, kan hij bezwaar aantekenen bij de examencommissie.

Diverse vakken worden door meerdere docenten gegeven die met elkaar overleggen over de tentamens en de eisen voor de opdrachten. Ook wanneer een vak wisselt van docent is er overleg tussen de docenten. In 2011-2012 is een begin gemaakt met intercollegiale beoordeling van tentamenopgaven, in het bijzonder bij MC-tentamens. Ook is er in juni 2012 een bijeenkomst van docenten geweest waarbij bestaande tentamens groepsgewijs zijn besproken (peer review) aan de hand van de checklist voor vraagconstructie. In het jaar 2012-2013 worden alle summatieve toetsen besproken met een collega docent die niet bij de uitvoering van het vak betrokken is aan de hand van de checklist voor vraagconstructie. In het begin van dat studiejaar wordt een plan uitgewerkt om alle andere vormen van toetsing en beoordeling volgens richtlijnen in te richten en te evalueren.

Indien gebruik wordt gemaakt van een tentamen bestaande uit meerkeuzevragen, worden deze tentamens verwerkt door het onderwijscentrum van de VU. Het onderwijscentrum levert niet alleen de uitslagen per student, maar verstrekt ook analyses van de betrouwbaarheid van het tentamen.

De docenten doen na de herkansing verslag van het ontwerp, de uitkomsten en de kwaliteit van hun toetsen aan de onderwijsmanager. Deze verslagen worden besproken met docenten. Ook stelt de onderwijsmanager jaarlijks een overzicht op voor de opleidingscommissie, met daarin een evaluatie van de toetsen en eventuele maatregelen die zijn of worden genomen om de kwaliteit van toetsen te verbeteren.

Toetsvormen

In de zelfstudie is een overzicht opgenomen van de verschillende toetsvormen per opleiding. Hieruit blijkt dat in de bacheloropleiding sprake is van verschillende toetsvormen, die gedeeltelijk voortkomen uit de onderzoeks- en schrijfleeërlijnen. Er wordt naar gestreefd toetsvormen in eenzelfde periode op elkaar af te stemmen zodat studenten gelijkmatig belast worden.

De commissie heeft verschillende toetsvormen die in de opleidingen toegepast worden bestudeerd. Zij heeft gezien dat er sprake is van een gevarieerd geheel aan toets(vorm)en, geschikt om te bepalen of studenten beschikken over de geformuleerde eindkwalificaties.

De commissie heeft vernomen en gezien dat de verdeling tussen papers, open vragen en multiple choice-vragen gelijk is (ongeveer 33% per toetsvorm). Zij kan zich hierin vinden, maar vraagt wel aandacht voor het bewaken van het type vak waar multiple choice-toetsen worden ingezet. Voor een vak als Wetenschapsfilosofie zou de voorkeur van de commissie bijvoorbeeld eerder uitgaan naar een paper of een tentamen met open vragen.

Scriptieproces

Bachelorstudenten hebben drie maanden om een scriptie te schrijven die dient als proeve van het behalen van de eindkwalificaties van de opleiding. Zoals in de vakbeschrijving van dit programmaonderdeel is aangegeven dienen studenten hierin hun eerder verworven kennis, vaardigheden en attitudes te integreren door een beperkt kwalitatief of kwantitatief onderzoek uit te voeren. Het kwantitatieve onderzoek is gebaseerd op secundaire data-analyse. Veel sociologisch onderzoek wordt uitgevoerd op basis van reeds verzamelde gegevens. Het kwalitatieve onderzoek is gebaseerd op eigen dataverzameling van de student.

Studenten schrijven een individuele thesis in themagroepen die worden begeleid door een docent. De thema's voor de bachelorscriptie kunnen jaarlijks wisselen. Zij worden bepaald op grond van de expertise van docenten, voldoende ruimte voor individuele keuzes binnen het onderwerp, de mogelijkheid voor bachelorstudenten om secundaire of beperkte primaire data-analyse uit te voeren en voldoende variatie in kwantitatieve en kwalitatieve designs. Voor 2011-2012 werden als thema's aangeboden: nieuwe collectieve identiteiten in het licht van globalisering; de sociale constructie van maatschappelijk debat over migratie en multiculturele samenleving; veranderende arbeidsmarkt.

Doordat studenten tijdig een onderbouwde keuze voor een thema hebben gemaakt, kunnen zij de tijd voor hun thesis optimaal benutten voor het uitwerken en onderzoeken van hun probleemstelling. Tijdens het thesistrject krijgen studenten plenair, in subgroepen en individueel instructie en feedback van hun docent(en). In dit proces beoordelen studenten ook producten van medestudenten. De eindversie van de thesis wordt beoordeeld door de begeleider en een tweede beoordelaar; beiden vullen het beoordelingsformulier in en de student ontvangt op basis daarvan een toelichting bij de cijferbeoordeling.

Masterstudenten sluiten hun masteropleiding af met een thesis waarin verslag wordt gedaan van origineel wetenschappelijk onderzoek dat de student zelfstandig heeft uitgevoerd onder begeleiding van een docent. De thesis inclusief voortraject omvat de helft van het studieprogramma en is daarmee een belangrijke graadmeter van de mate waarin de kwalificaties van de opleiding zijn gerealiseerd

In het traject naar de thesisopzet wordt geoefend met het schrijven van een opzet, wat wordt getoetst in het vak thesisonzet. In het thesistrject zijn in de loop der jaren verschillende

toetsmomenten ingevoerd, om zo de voortgang van de thesis te stimuleren door het inzicht van docent en student in de voortgang te vergroten. In het jaar 2011-2012 is de thesisopzet daarom een apart vak geworden. Ook zijn studenten verplicht om na periode 1 te kiezen voor een thesisonderwerp. Er is ook een vak *Voorbereiding thesis*, dat in 2011-2012 apart is geroosterd. In praktijk blijkt het niet goed mogelijk om bij een grote diversiteit aan methodologische benaderingen een enkel moment te vinden waarop de voorbereiding van alle thesissen kan worden getoetst. Een apart vak is bovendien belastend voor de onderwijsorganisatie. Per 2012-2013 is daarom de voorbereiding weer geïntegreerd in het vak *Masterthesis*. Al in 2011-2012 is de afronding van het vak voorbereiding afhankelijk gemaakt van de planning in de thesisopzet: voor sommige studenten behelst dit bijvoorbeeld het proefdraaien van veldwerk, voor anderen het afronden van een theoretisch kader. In praktijk tekenen de begeleiders af of de voortgang voldoende is.

Het niveau van de thesissen en een consistente beoordeling wordt gehandhaafd doordat er altijd een tweede beoordelaar is die niet betrokken is geweest bij de begeleiding van het traject. Intercollegiaal overleg biedt een verdere versterking van de beoordelingen. Hoewel de twee beoordelaars onafhankelijk een cijfer geven, is de gewoonte om na de beoordeling met elkaar te overleggen hoe het cijfer tot stand is gekomen. Een geschreven toelichting op het beoordelingsformulier ondersteunt dit proces.

Over het algemeen is het scriptieproces volgens de commissie in orde. Al langere tijd wordt er gewerkt met twee beoordelaars, wat zijn vruchten afwerpt. Zoals ook al tijdens de visitatie werd geopperd, zou dit proces nog verder geoptimaliseerd kunnen worden door te waarborgen dat koppels van beoordelaars voldoende afgewisseld worden. Op deze manier wordt de wijze van beoordelen zo veel mogelijk op elkaar afgestemd. De begeleiding bij de keuze van scriptieonderwerpen kan volgens de commissie nog verbeterd worden. Uit de gesprekken tijdens de visitatie bleek dat dit proces nu nog wat rommelig verloopt.

Examencommissie

De Faculteit Sociale Wetenschappen heeft een gezamenlijke examencommissie waarin een staf lid van de afdeling Sociologie zitting heeft. Tijdens de visitatie werd toegelicht dat er ook sprake is van een sub-examencommissie Sociologie. De examencommissie ziet volgens de zelfstudie toe op de kwaliteit van toetsen en ontwikkelt hiertoe een facultair toetsbeleid. De commissie oordeelt op basis van de Onderwijs- en Examenregeling over individuele verzoeken van studenten over de inrichting van hun studie, de invulling van de profileringsdriften en vrijstellingen. Ook buigt de commissie zich over gevallen van fraude.

De commissie heeft tijdens de visitatie met de examencommissie gesproken. Zij heeft daarbij geconstateerd dat het feit dat er sprake is van een facultaire commissie resulteert in een afstand tussen de examencommissie en de afdeling Sociologie. Zo bleek de examencommissie geen zicht te hebben op het overzicht van de toetsvormen, terwijl zij op de hoogte zou moeten zijn van deze matrix. Ook zet de examencommissie zich bijvoorbeeld wel in om de scripties te screenen en in te grijpen indien mogelijk, maar speelt daarbij het borgen van het inhoudelijk sociologisch niveau onvoldoende een rol.

De commissie vraagt de examencommissie ervoor te waken dat het eindresultaat opleidingen te ver af staat van een sociologische invulling. Hoewel alle scripties die de commissie heeft ingezien van studenten aan de VU Amsterdam voldoende sociologisch van aard waren, heeft zij bij overige visitaties aan andere instellingen gemerkt dat studenten snel de neiging hebben om te ver af te wijken van de sociologische inhoud, bijvoorbeeld door de invloed die een externe opdrachtgever kan hebben op de inhoud van het onderzoek. Aangezien de scriptie

mede bedoeld is om het eindniveau te bepalen van studenten Sociologie, pleit de commissie er voor dat hier oog voor is vanuit de examencommissie.

De examencommissie heeft volgens de commissie, doordat zij op facultair niveau opereert, weinig zicht op de opleidingsspecifieke toetskwaliteit. De commissie adviseert om de huidige constructie zo aan te passen dat controle en kwaliteitsborging van toetsen en het behalen van het eindniveau beter gegarandeerd kan worden (zie ook 3.2). Het instellen van een toetscommissie, zoals geopperd werd tijdens de visitatie, zou hier een adequate oplossing voor kunnen zijn.

3.1.2. Gerealiseerde eindkwalificaties

Om een oordeel te vormen over het eindniveau van de studenten, heeft de commissie zowel voor de bachelor- als voor de masteropleiding 15 scripties opgevraagd (zie Bijlage 8). Bij het selecteren van de scripties is rekening gehouden met een spreiding van cijfers (lage, gemiddelde en hoge cijfers) en begeleiders.

De commissie heeft vastgesteld dat de cijfers die zij toekende aan de scripties over het algemeen overeenkomen met de cijfers toegekend door de opleidingen of zelfs iets hoger uitvielen, wat uitzonderlijk is. Het systeem waarbij steeds twee beoordelaars afzonderlijk van elkaar de scripties beoordelen, draagt hier waarschijnlijk aan bij. De scripties reflecteren volgens de commissie de breedte van de opleidingen en het feit dat studenten zowel over kwalitatieve als kwantitatieve onderzoeksvaardigheden beschikken. De meeste scripties waren goed geschreven en er waren verschillende originele onderwerpen.

Bacheloropleiding Sociologie

De commissie heeft voorafgaand aan de visitatie haar bevindingen ten aanzien van de bachelorscripties besproken. Zij kwam daarbij tot de conclusie dat scripties die beoordeeld zijn met een laag cijfer (6) ook terecht zo beoordeeld zijn. In deze scripties mist bijvoorbeeld een toelichting van kernwoorden of een duidelijke conclusie. Wel komt de commissie voor alle scripties beoordeeld met een laag cijfer op ten minste een voldoende uit. De commissie kan zich goed vinden in de beoordeling van de scripties met een hoog cijfer. De scripties bevatten bijvoorbeeld een originele en interessante probleemstelling, een goede verwerking van relevante literatuur, een logische opbouw en een duidelijke en goed uitgewerkte structuur. De commissie stelt vast dat de bachelorscripties een goed en positief beeld geven van het eindniveau van de bachelorstudenten.

In de zelfstudie wordt beschreven dat de meeste afgestudeerden hun opleiding vervolgen met een masteropleiding, meestal in de sociale wetenschappen. In de afgelopen zes jaren hebben drie bachelorstudenten Sociologie de *Research Master* van FSW gevolgd. Eén studente heeft de *Research Master* van de LSE afgerond en een ander studeert aan de *Research Master* van de UU.

Masteropleiding Sociologie

Op basis van de scripties die de commissie heeft ingezien voorafgaand aan het bezoek, stelt zij vast dat masterstudenten het beoogde niveau bereiken. De commissie is positief over het niveau van de scripties en het onderzoek dat door studenten is uitgevoerd. De commissie constateert dat alle scripties terecht met een voldoende zijn beoordeeld. Ook de scripties beoordeeld met een laag cijfer vond de commissie in alle gevallen voldoende, ondanks bijvoorbeeld een magere conclusie of het ontbreken van een deel van de relevante literatuur. De commissie is onder de indruk van de scripties beoordeeld met een hoog cijfer. Bij deze scripties is bijvoorbeeld sprake van een duidelijke probleemstelling, een heldere structuur, goede leesbaarheid en een goede verwerking van literatuur. De commissie concludeert dat de

scripties over het algemeen van acceptabel niveau zijn en laten zien dat masterstudenten beschikken over het eindniveau dat van hen verwacht mag worden.

De meeste afgestudeerden komen volgens de zelfstudie binnen twee jaar terecht in een functie op academisch niveau die verband houdt met hun opleiding. Een klein deel van de afgestudeerden stroomt door naar een promotieplaats binnen of buiten de afdeling. In toenemende mate is een promotietraject echter voorbehouden aan studenten die een *Research Master* hebben gedaan. Verschillende studenten die hebben deelgenomen aan een thesisproject voor een externe opdrachtgever konden na hun afstuderen een opdracht uitvoeren voor de organisatie waar zij hun thesisonderzoek voor deden.

3.2. Overwegingen

De commissie concludeert dat de opleidingen beschikken over een adequaat systeem van toetsing en aantonen dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd. Het geheel aan toetsen is volgens de commissie voldoende gevarieerd en sluit aan op de inhoud van de opleidingen en het niveau van de studenten. De commissie vraagt aandacht voor het bewaken van het type vak waar multiple choice-toetsen worden ingezet.

De examencommissie heeft volgens de commissie doordat zij op facultair niveau opereert weinig zicht op de opleidings specifieke toetskwaliteit. De commissie adviseert om de huidige constructie zo aan te passen dat controle en kwaliteitsborging van toetsen en het behalen van het eindniveau beter gegarandeerd kan worden. Het instellen van een toetscommissie, zoals geopperd werd tijdens de visitatie, zou hier een adequate oplossing voor kunnen zijn.

De commissie concludeert dat studenten van beide opleidingen aan het einde van de opleiding beschikken over een adequaat eindniveau. Om hier een oordeel over te vormen heeft de commissie verschillende bachelor- en masterscripties beoordeeld. Het oordeel van de commissie kwam over het algemeen overeen met het oordeel van de opleiding, en viel in enkele gevallen zelfs hoger uit. Het systeem waarbij steeds twee beoordelaars afzonderlijk van elkaar de scripties beoordelen, draagt hier waarschijnlijk aan bij. De scripties reflecteren volgens de commissie de breedte van de opleidingen en het feit dat studenten zowel over kwalitatieve als kwantitatieve onderzoeksvaardigheden beschikken.

3.3. Conclusie

Bacheloropleiding Sociologie: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **voldoende**.

Masteropleiding Sociologie: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **voldoende**.

Algemeen eindoordeel

Het eindoordeel over de *Bacheloropleiding Sociologie* is **voldoende**.

Het eindoordeel over de *Masteropleiding Sociologie* is **voldoende**.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie

Prof. dr. J.L. Peschar (1944) studeerde sociologie aan de Rijksuniversiteit Groningen en promoveerde er in 1975. Tot 1989 werkte hij als universitair hoofddocent Researchmethoden aan de RU Groningen en vervolgens tot 2006 als hoogleraar onderwijssociologie. Peschar was onderzoekscoördinator bij een Oost-West- instituut van de UNESCO in Wenen, voorzitter en lid van nationale onderwijs-evaluatieprogramma's (Basisvorming, Weer Samen Naar School, Passend onderwijs). Hij was vele jaren intensief betrokken bij ontwikkelen van onderwijs-indicatoren bij OECD, waarbinnen het PISA-programma tot stand kwam. De Corvina Universiteit in Budapest verleende hem in 1994 een eredoctoraat. Hij was Decaan van de Faculteit Gedrags- en Maatschappijwetenschappen in Groningen en voorzitter en lid van onderwijs- en onderzoeksvisitatiecommissies in Nederland, Vlaanderen, Duitsland en Portugal.

A.A.M. Boomgaars is student van de bacheloropleiding Sociologie en premaster Staats- en Bestuursrecht aan de Universiteit van Amsterdam. Axel begon in 2008 met zijn studie op de UvA en is actief betrokken geweest bij die sociologie-opleiding. Zo heeft hij onder andere in de opleidingscommissie gezeten, was hij studentvoorlichter, hoofdredacteur van het UvA-blad Sociologisch Mokum en heeft hij in de sollicitatiecommissie voor nieuwe sociologiedocenten gezeten. Momenteel schrijft hij zijn bachelorscriptie op het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, waar hij onderzoek doet naar provinciaal gedoogbeleid en de discretionaire ruimte van het ambtelijk apparaat daarbinnen.

Prof. dr. T. Gautschi is hoogleraar Sociologie en voorzitter van de vakgroep Sociologie aan de Universiteit Mannheim. Hij studeerde economie en sociologie aan de Universiteit Bern (Zwitserland) en promoveerde 2002 op het proefschrift *Trust and Exchange* aan de Universiteit Utrecht (promotoren: Prof. Werner Raub, Prof. Jeroen Weesie en Prof. Chris Snijders). Hij was daarna UD aan de Technische Universiteit Eindhoven en UD aan de Universiteit Bern. Sinds 2009 is hij hoogleraar Methoden en Statistiek aan de Universiteit Mannheim (Duitsland). Aan de Universiteit Mannheim bekleedt Thomas Gautschi diverse organisatorische functies, waaronder decaan van onderwijs.

Prof. dr. I. Glorieux is gewoon hoogleraar Sociologie en voorzitter van de vakgroep Sociologie aan de Vrije Universiteit Brussel. Hij geeft cursussen over sociale ongelijkheid, methodologie, sociologische theorie, cultuurpolitiek en tijdsociologie. Hij doet onderzoek naar de tijdsbesteding van de Vlamingen en analyseert de tijdsbesteding van de Belgen op basis van gegevens verzameld door het Nationaal Instituut voor de Statistiek. Hij is verder ook betrokken bij longitudinaal interuniversitair onderzoek over de transitie van school naar werk (SONAR) en doet onderzoek naar cultuurparticipatie. Ignace Glorieux is bestuurslid van de International Association for Time Use Research (IATUR), lid van het European Research Network on Transitions in Youth en lid van de expertgroep van Europese tijdsonderzoekers die het European Time Use Research Program van EUROSTAT superviseert. Van 2000 tot 2008 was hij voorzitter van de Vlaamse Vereniging voor Sociologie. Aan de Vrije Universiteit Brussel bekleedt Ignace Glorieux diverse organisatorische functies, waaronder het lidmaatschap van de Raad van Bestuur, de Senaat, het Faculteitsbestuur en de Onderzoeksraad. In 2004 en 2005 was hij lid van de onderzoeksvisitatiecommissie 'Sociale Wetenschappen' in Nederland. Hij was betrokken bij de visitatie van de Universiteit van Tilburg in verband met zijn specifieke expertise op het gebied van de vrijetijdswetenschappen.

Prof. dr. J. de Haan is hoofd van de onderzoeksgroep Tijd, media en cultuur van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP en bijzonder hoogleraar ICT, Cultuur en Kennissamenleving, aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Hij studeerde sociologie in Utrecht en deed aansluitend promotieonderzoek bij de onderzoeksschool ICS. In 1994 promoveerde hij op het proefschrift *Research groups in Dutch sociology*. Sinds 1994 is hij verbonden aan het (SCP) waar hij eerst onder als onderzoeker en later als projectleider onderzoek deed naar cultuurparticipatie in Nederland. Sinds 1998 is hij betrokken bij onderzoek naar de verspreiding en het gebruik van moderne informatie- en communicatietechnologie (ICT). Recente projecten waar hij aan werkte hadden betrekking op de digitale generatie, verschillen in digitale vaardigheden en de digitalisering van cultuur. In de periode 2004-2006 was hij secretaris van de KNAW-verkenningcommissie Sociologie.

M. Haerden is student van de bacheloropleiding Sociologie en Honoursacademy aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Hij bevindt zich in het 3^e jaar van zijn bacheloropleiding en zit in de afrondende fase van het Honoursprogramma. In het kader van zijn studievereniging was Mathijs Haerden in het jaar 2011-2012 hoofdverantwoordelijke voor het organiseren van een studiereis. Mathijs Haerden neemt tevens deel aan de eerste Netherlands-Asia Honours Summer School, waarvoor in totaal 30 studenten van 13 universiteiten in Nederland zijn geselecteerd. Hij is in de zomer van 2012 voor zes weken naar Hong Kong en Sjanghai gegaan om een case-study uit te voeren en enkele cursussen te volgen aan de Chinese University of Hong Kong.

Prof. dr. D. Jacobs is hoogleraar Sociologie aan de Université Libre de Bruxelles. Zijn voornaamste onderzoeksthema's zijn integratie van etnische minderheden, politieke participatie van allochtonen en onderwijssociologie. Hij studeerde sociologie aan de Universiteit Gent (1993) en haalde zijn doctoraat in de sociale wetenschappen aan de Universiteit Utrecht (1998). Hij was in 2009-2010 intern coördinator van de onderzoeksevaluatie politieke en sociale wetenschappen aan de Université Libre de Bruxelles. In 2010-2011 was hij gedurende drie maanden gasthoogleraar aan het Urban Studies Priority Research Programme van de Universiteit Amsterdam in het departement politieke wetenschappen. Jacobs is houder van een ERC Starting Grant voor het project «Equal opportunities for migrant youth in educational systems with high levels of social and ethnic segregation – assessing the impact of school team resources».

Dr. W. Jansen is emeritus universitair docent Sociologie aan de Universiteit Utrecht. Hij behaalde in 1971 het doctoraalexamen Sociologie aan de Rijksuniversiteit Utrecht, met als specialisaties methoden en technieken van sociaal-wetenschappelijk onderzoek en sociale psychologie. In 1987 promoveerde hij op het proefschrift "*Operationaliseren: Traditie en Kritiek*". Van 1972 tot 2011 was hij als docent/onderzoeker verbonden aan achtereenvolgens het Sociologisch Instituut, de vakgroep Theorie en Methodologie van de Sociologie en de vakgroep Empirisch-Theoretische Sociologie van de Universiteit Utrecht. De laatste decennia was hij voor wat betreft zijn onderwijs verbonden aan de vakgroep Methodenleer en Statistiek en voor wat betreft zijn onderzoek aan het "Interuniversity Center for Social Science Theory and Methodology" (ICS). Vanaf de oprichting in 1999 tot aan 2011 was hij ook verbonden aan het "University College Utrecht". In onderzoek heeft hij zich bezig gehouden met modellen voor sociale stratificatie en mobiliteit, met methoden voor dataverzameling, met inkomensongelijkheid tijdens perioden van markttransitie en met (de geschiedenis van) de beeldstatistiek.

Prof. Dr. Mart-Jan de Jong is hoogleraar Sociologie aan de Roosevelt Academy. Hij behaalde in 1979 zijn Doctoraal Sociologie aan de Universiteit Utrecht. Hij is vervolgens als universitair

hoofddocent Sociologie gestart aan de Faculteit der Sociale Wetenschappen aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. In 1987 behaalde de Jong zijn Doctoraat in de sociale wetenschappen aan de Erasmus Universiteit Rotterdam, en werd hoofddocent Sociologie. Vanaf 2004 tot op heden is hij hoogleraar Sociologie aan de aan de Roosevelt Academy. Mart-Jan de Jong heeft boeken, artikelen en rapporten gepubliceerd op het terrein van het onderwijs voor kinderen van migranten, de multiculturele samenleving, en de herziening van de verzorgingsstaat. Daarnaast schreef hij een Nederlands en een Engels studieboek over de iconen van de theoretische sociologie.

Prof. dr. N. Wilterdink is emeritus hoogleraar Sociologie aan de Universiteit van Amsterdam. Hij studeerde sociologie aan de Universiteit van Amsterdam. Sinds 1998 is hij hoogleraar Cultuursociologie aan deze universiteit. Daarvoor was hij universitair hoofddocent aan deze universiteit, daarnaast bekleedde hij een aantal jaren aan de Universiteit Utrecht de Norbert Elias leerstoel in de studie van langetermijnprocessen. Hij was in 1986-87 research fellow aan het Europees Universitair Instituut te Florence en in 1996 gasthoogleraar aan de University of Minnesota in Minneapolis. Wilterdink is redacteur van het tijdschrift Sociologie.

Dr. J. Winkels is historicus en socioloog en promoveerde in 1990 op een onderzoek naar gezag. Hij is momenteel directeur van het ITS, een instituut van de Radboud Universiteit Nijmegen (RU), dat vooral toegepast onderzoek uitvoert op het terrein van het onderwijs, de zorg en de arbeidsmarkt. Hij is voormalig vice-voorzitter van het College van Bestuur van de RU en werkte veertien jaar bij het Centraal Bureau voor de Statistiek. Recent was hij als onderzoeker actief in projecten over de rol van maatschappelijke voorhoedes in het onderwijs, het studeren met een functiebeperking in het hoger onderwijs, procesevaluaties van NWO-programma's, de programmering van onderzoek aan een hogeschool en de introductie van intakegesprekken aan een universiteit.

Bijlage 2: Bezoekprogramma

Programma visitatie Sociologie 4 oktober 2012

<i>Vooravond</i>		
18.00	21.00	startbijeenkomst + diner
<i>Bezoekdag</i>		
08.30	09.30	management
09.30	10.30	studenten
10.30	11.15	docenten
11.15	11.30	pauze
11.30	12.00	opleidingscommissie
12.00	12.45	lunch
12.45	13.30	examencommissie en studieadviseur
13.30	14.00	alumni
14.00	14.30	voorbereiden eindgesprek
14.30	15.30	eindgesprek management
15.30	17.30	opstellen bevindingen
17.30	17.45	mondelinge rapportage
17.45	18.15	borrel

Aanwezig vanuit de opleiding

Management	Faculteitsbestuur: Professor Anton Hemerijck, decaan Frank de Bakker, portefeuillehouder onderwijs FSW Managementteam Sociologie: Professor Cees Elzinga, afdelingshoofd Fleur Thomese, onderwijsmanager (sociologie) Gerhard van de Bunt, onderwijsmanager (methodenonderwijs) Jacqueline van Stekelenburg, onderzoeksmanager
Studenten*	Ofra Klein (BSc1) Peer Hiemstra (BSc3) Azam Jahangier (BSc3) Derk Sprendam (BSc3) Peter Both (MSc, gestart 2011-2012) Manon Voskuilen (MSc, gestart 2010-2011)
Docenten	Marja Aartsen Professor Marjolein Broese van Groenou Jasper Muis Boris Slijper Peer Smets Jacqueline van Stekelenburg Professor Theo van Tilburg
Opleidingscommissie	Ebru Aydin (student, voorzitter 2011-2012) Elija (student) Lilli-Anne de Jongh (student) Peer Smets (docent, secretaris) Jasper Muis (docent)

	Boris Slijper (docent)
Examencommissie en studieadviseur	Andre van Montfort (voorzitter) Sonja Utz (lid kerncommissie) Geert de Vries (lid kerncommissie, v/h/ lid examencommissie sociologie) Professor Sawitri Saharso (opleidingslid sociologie) Jeanette Wouters (ambtelijk secretaris) Hanneke Hovenkamp (studieadviseur)
Alumni	Ebru Aydin (BSc 2012) Eric Castrop (BSc 2011) Eric Schoenmakers (MSc 2007) Kadhija Bentaher (MSc 2009) Nikki Sicking (MSc 2011) Fleur Wirtz (BSc 2009) Mogelijk nog: Bibi Eckhardt (BSc 2012), zij moest onverwacht werken

* Studenten worden aangeduid met het jaar dat zij in 2011-2012 (nominaal) doorliepen.

Programma visitatie Sociologie 30 november 2012

10.30	Aankomst commissieleden, welkom door de decaan
	Prof. Hemerijck
11.00	Onderling overleg commissie
12.15	Lunch
13.00 - 13.45	Bestuur van de Faculteit
	Anton Hemerijck, decaan
	Frank de Bakker, portefeuillehouder Onderwijs.
14.15 – 15.00	Opleidingsmanagement
	Prof. Cees Elzinga, afdelingshoofd
	Fleur Thomése, onderwijsmanager
	Gerhard van de Bunt, onderwijsmanager
	Jacqueline van Stekelenburg, onderzoeksmanager
15.30 – 16.15	Examencommissie en studieadviseur
	André van Montfort, voorzitter examencie
	Geert de Vries, plaatsvervangend voorzitter
	Ciska Heuvelman, studieadviseur
17.00	Terugkoppeling van de commissie + borrel

Bijlage 3: Domeinspecifiek referentiekader Sociologie

1. Inleiding en het referentiekader

Het domeinspecifiek referentiekader Sociologie 2011 is opgesteld ten behoeve van de beoordeling van de bachelor- en masteropleidingen aan de universiteiten in Nederland die binnen het cluster Sociologie 2011 vallen. In het referentiekader worden de minimumeisen geformuleerd waar een wetenschappelijke opleiding in een (deel)gebied van de sociologie aan moet voldoen. Met behulp van dit referentiekader kunnen de opleidingen sociologie de gemaakte keuzes nader beargumenteren en aantonen dat aan de criteria uit het accreditatiekader van de NVAO wordt voldaan.

2. Doelstellingen, niveau en oriëntatie van de opleidingen

De doelstellingen van de opleidingen brengen tot uitdrukking dat de opleidingen studenten zowel inhoudelijk als academisch vormen. Dit betekent dat studenten tijdens de opleiding kennis en inzicht krijgen in het vakgebied van de sociologie en dat ze zowel relevante vakspecifieke als algemene academische vaardigheden verwerven. De opleidingen benadrukken daartoe: de kenmerken en waarde van wetenschappelijk onderzoek in de sociologie; het belang van kennis van en inzicht in theorie en methodologie; het belang van kennis van en inzicht in de belangrijkste maatschappelijke instituties en sociale problemen van een moderne samenleving, de maatschappelijke toepassing, en het kunnen reflecteren op eigen werk en het werk van anderen. De opleidingen bieden zodoende een kader waarbinnen de student leert om de verworven kennis en inzichten op een wetenschappelijk verantwoorde manier toe te passen.

De opleidingen bereiden studenten voor op een maatschappelijke loopbaan of verdergaande wetenschappelijke opleiding waarin de kennis en vaardigheden die zij tijdens de studie verworven hebben relevant zijn. Het gaat daarbij in het algemeen niet zozeer om de voorbereiding op een bepaald, nader te specificeren beroep of functie, maar veeleer om het verwerven van een academische houding en de academische vaardigheden die in verschillende functies op academisch niveau worden gevraagd. De bachelorfase is onvervangbaar voor de ontwikkeling van een generieke academische denkwijze. In het bachelorprogramma leren studenten hoe sociologie past binnen het breder palet van maatschappijwetenschappen, en leren zij wetenschappelijke vragen in een bredere maatschappelijke context te plaatsen. Het belang van de bachelor bij de ontwikkeling van academische vaardigheden in aanmerking nemend, moeten voorzieningen om studenten met een hbo-bachelordiploma voor te bereiden op een instroom in een wo-master vooral gericht zijn op het tot ontwikkeling brengen van een academische denkwijze en het vullen van methodische hiaten. Dit omvat het versterken van het inzicht in de samenhang tussen de afzonderlijke kennisgebieden, het zich eigen maken en gebruiken van onderzoeksmethoden alsmede het leren reflecteren op de resultaten van (eigen) onderzoek.

Een bacheloropleiding biedt een algemene en brede basisopleiding die opleidt tot een elementair academisch niveau. Studenten die een bacheloropleiding hebben afgerond, voldoen aan de voorwaarden voor toelating tot een universitaire masteropleiding. Een masteropleiding biedt ten opzichte van de bacheloropleiding verdieping en in veel gevallen specialisatie binnen de sociologie. De masteropleiding biedt ook meer gespecialiseerde voorbereiding op de toekomstige werkkring, zoals onderzoeksinstellingen, overheid en bedrijfsleven.

3. De eindkwalificaties

Eindkwalificaties van een *bacheloropleiding* brengen tot uitdrukking dat studenten die de opleiding sociologie hebben afgerond, beschikken over kennis en inzicht in de sociologie en de toepassing daarvan, oordeelsvorming, communicatieve en leervaardigheden op een meer basaal academisch niveau. Daarnaast wordt verwacht dat de eindkwalificaties gerelateerd zijn aan de vereisten voor toegang tot een (tenminste één) masteropleiding en eventueel de beroepspraktijk. De eindkwalificaties van alle *masteropleidingen* brengen tot uitdrukking dat studenten die de opleiding hebben afgerond, beschikken over kennis en inzicht en de toepassing daarvan, oordeelsvorming, communicatieve en leervaardigheden op een meer gevorderd academisch niveau. Een fundamenteel verschil tussen basaal en gevorderd niveau is hierbij de mate aan zelfstandigheid in het bedenken en formuleren van onderzoeksvragen, in het toepassen van theorieën en onderzoeksmethoden dat van een afgestudeerde wordt verwacht. De eindkwalificaties behoren minimaal gelijk te zijn aan de eventuele eisen die de beroepspraktijk stelt aan afgestudeerde sociologen.

De eindkwalificaties worden in dit domeinspecifieke referentiekader gekoppeld aan de zogenaamde Dublin-descriptoren. Waar wenselijk wordt hieronder aangegeven welke eindkwalificaties specifiek voor het masterniveau gelden. Voor de overige eindkwalificaties geldt voor de bachelor een meer basaal niveau en voor de master een meer gevorderd niveau.

Kennis en inzicht

De afgestudeerde van een bachelor en master opleiding sociologie beschikt over aantoonbare wetenschappelijke kennis en inzicht van het vakgebied. Een en ander is vastgelegd in de eindkwalificaties:

- KI 1. kennis van de hoofdvragen van de sociologie;
- KI 2. kennis van de sleutelbegrippen en belangrijkste theoretische tradities van de sociologie;
- KI 3. inzicht in de geschiedenis en ontwikkeling van de sociologie;
- KI 4. kennis van methoden en technieken van sociaal-wetenschappelijk onderzoek;
- KI 5. kennis van manieren van operationalisering, betrouwbaarheid en validiteit en de wijze waarop dit beoordeeld kan worden of worden vastgesteld;
- KI 6. kennis van kwalitatieve en kwantitatieve dataverzamelmethode en analysetechnieken en onderzoeksdesigns van sociaal-wetenschappelijk onderzoek;
- KI 7. basiskennis van kennistheoretische en maatschappelijke dimensies van de sociologiebeoefening;
- KI 8. basiskennis van en inzicht in de belangrijkste maatschappelijke instituties en sociale problemen van een moderne samenleving;
- KI 9. kennis van de grondbeginselen van andere gedrags- en maatschappijwetenschappen;
- KI 10. kennis van en inzicht in de toepassing van sociaal-wetenschappelijke theorieën op maatschappelijke vraagstukken of beleidsvraagstukken.

Daarenboven geldt specifiek op masterniveau:

- KI 11. kennis van en inzicht in vraagstukken van het vakgebied.

Toepassen van kennis en inzicht

De afgestudeerde beschikt over competenties voor het opstellen en verdiepen van argumentaties en voor het oplossen van problemen op het vakgebied. Meer concreet geldt voor afgestudeerden bachelor sociologie:

- T 1. maatschappelijke problemen in verband kunnen brengen met sociologische problemen en theorieën;
- T 2. problemen kunnen vertalen in onderzoeksontwerpen;
- T 3. systematisch gebruik kunnen maken van wetenschappelijke theorieën en hypothesen kunnen afleiden;
- T 4. theoretische begrippen kunnen operationaliseren en meetbaar maken;
- T 5. vanuit een onderzoeksontwerp zelfstandig een klein (deel)onderzoek kunnen uitvoeren met toepassing van hedendaagse methoden en technieken alsmede digitale hulpmiddelen bij informatieverzameling en –analyse;
- T 6. het - na kritische reflectie op de bruikbaarheid en toepasbaarheid – kunnen verbinden van onderzoeksresultaten met wetenschappelijke theorieën en een maatschappelijke problematiek;
- T 7. over de maatschappelijke implicaties van sociale ontwikkelingen of van beleid wetenschappelijk kunnen reflecteren;
- T 8. bezitten van een wetenschappelijke habitus in de beroepsuitoefening.

Daarenboven geldt specifiek op masterniveau dat afgestudeerden:

- T 9. op minstens één of enkele deelgebieden van het vakgebied een zelfstandige bijdrage kunnen leveren aan kennis op het vakgebied;
- T 10. zelfstandig en op wetenschappelijk verantwoorde wijze een onderzoek kunnen verrichten en daarbij methodische en veldinhoudelijke kennis toepassen;
- T 11. op verantwoorde wijze sociaal-wetenschappelijke inzichten kunnen vertalen en toepassen ten behoeve van de beroepspraktijk;
- T 12. het vermogen hebben tot sociologisch gefundeerde reflectie op maatschappelijke vraagstukken.

Oordeel

- O 1. Onderkennen, en het vermogen tot kritische beoordeling, van vooronderstellingen, informatiegehalte en empirische houdbaarheid van belangrijke sociologische theorieën en inzichten;
- O 2. kunnen beoordelen van de relevantie en toepasbaarheid van wetenschappelijke theorieën en inzichten op deelgebieden;
- O 3. het vermogen tot kritische beoordeling van uitgevoerd onderzoek op basis van kennis en praktische beheersing van hedendaagse sociaal-wetenschappelijke methoden en technieken van onderzoek;
- O 4. bij concrete problemen de achterliggende wetenschappelijke discussie kunnen herkennen;
- O 5. een wetenschappelijk standpunt betrekken, maar ook kritisch op waarde kunnen schatten;
- O 6. besef van andere vakgebieden en partijen en het kunnen beoordelen van hun (wetenschappelijke) kwaliteiten en beperkingen;
- O 7. geleerd hebben om rekening te houden met maatschappelijke en ethische waarden en normen; deze kunnen integreren in professioneel gedrag waaronder eigen onderzoek; toepassen van eigen wetenschappelijk perspectief op problemen die zich in de praktijk voordoen.

Daarenboven geldt specifiek op masterniveau:

- O 8. het zich als socioloog kunnen bewegen in een krachtenveld met actoren;
- O 9. voldoende kunnen reflecteren op de wetenschappelijke kwaliteit van onderzoek en/of beleidsaanbevelingen binnen de organisationele, politiek-bestuurlijke en maatschappelijke context waar het onderzoek en/of de beleidsaanbeveling is uitgevoerd.

Communicatie

- C 1. In staat zijn om adequaat schriftelijk te rapporteren voor vakgenoten en niet-vakgenoten;
- C 2. in staat zijn tot actief en goed taalgebruik in woord en geschrift;
- C 3. in staat zijn om een mondelinge wetenschappelijke presentatie te geven met en zonder multimedia, en het daarbij helder expliciteren van eigen gedachtegang en werkwijze.
- C 4. in staat zijn op constructieve wijze commentaar en kritiek te leveren op de rapportage van medestudenten, vakgenoten, collega's en/of opdrachtgever(s).

Leervaardigheden

- L 1. Het vermogen om snel en efficiënt de voor een bepaald probleem relevante informatie te verzamelen en te beoordelen;
- L 2. kunnen samenwerken met medestudenten en vakgenoten en/of belanghebbenden binnen een organisatie of beleidsveld.

Daarenboven geldt specifiek op masterniveau:

- L 3. zelfstandigheid bij het doen van onderzoek en bij de beroepsuitoefening;
- L 4. het vermogen om de bijdragen en de rol van andere actoren in de wetenschappelijke interactie goed in te schatten;
- L 5. in staat zijn om de voor de beroepsuitoefening relevante nationale en internationale ontwikkelingen op het vakgebied kritisch te volgen, te evalueren en toe te passen;
- L 6. in staat zijn om kennis, inzicht en probleemoplossende vermogens toe te passen in nieuwe of onbekende omstandigheden binnen een bredere (of multidisciplinaire) context die gerelateerd is aan het vakgebied; in staat zijn om kennis te integreren en met complexe materie om te gaan.

Bijlage 4: Eindkwalificaties

Bacheloropleiding Sociologie

Kennis en inzicht – De afgestudeerde van de bacheloropleiding Sociologie heeft kennis van en inzicht in:

- het vakgebied van de sociologie en aanverwante vakgebieden;
- de analyse van maatschappelijke ontwikkelingen en vraagstukken in het algemeen;
- belangrijke theorieën over en onderzoek naar structuur en verandering; sociale ongelijkheid en macht; sociale conflicten en sociale integratie; diversiteit en identiteit in het bijzonder;
- methoden en technieken van kwalitatief en kwantitatief sociaal-wetenschappelijk onderzoek.

Toepassing – De afgestudeerde van de bacheloropleiding Sociologie is in staat:

- verschillende wetenschappelijke theorieën met de bijbehorende concepten kritisch te bespreken, onderling te vergelijken en elementen uit deze theorieën met elkaar te verbinden en toe te passen op concrete sociale vraagstukken vanuit maatschappelijke groeperingen, binnen overheden of andere organisaties;
- wetenschappelijke theorieën en het gebruik daarvan kritisch te beoordelen en daarover zowel schriftelijk als mondeling een wetenschappelijk betoog te houden;
- een wetenschappelijke probleemstelling te formuleren en een analyse te maken van een concreet maatschappelijk en/of organisatievraagstuk op basis van onderzoeksliteratuur en/of zelf verzamelde empirische data;
- onderzoeksresultaten te beoordelen op betrouwbaarheid, geldigheid en bruikbaarheid;
- data te analyseren en interpreteren.

Oordeelsvorming – De afgestudeerde van de bacheloropleiding Sociologie geeft blijk van:

- een kritische houding tegenover gangbare veronderstellingen in de samenleving;
- een wetenschappelijke houding, dat wil zeggen de bereidheid aannames en theorieën te toetsen;
- intellectuele integriteit.

Communicatie – De afgestudeerde van de bacheloropleiding Sociologie kan:

- sociologische feiten en inzichten overbrengen op een publiek van specialisten en niet-specialisten.

Leervaardigheden – De afgestudeerde van de bacheloropleiding Sociologie bezit:

- de leervaardigheden die nodig zijn voor een vervolgstudie met een hoog niveau van autonomie.

Masteropleiding Sociologie

De master Sociologie beoogt zowel een gedegen scholing te geven in de sociologie van maatschappelijke participatie als studenten voor te bereiden op een mogelijk beroep in het veld waarbinnen deze expertise relevant is. De sociologie van maatschappelijke participatie onderzoekt de sociale voorwaarden van maatschappelijke participatie, in het bijzonder burgerparticipatie (sociale bewegingen, politieke participatie), arbeidsparticipatie (waaronder scholing) en sociale participatie (netwerken, vrijwilligerswerk, mantelzorg). Ook wordt gekeken naar de uitkomsten voor samenlevingen en (groepen) individuen.

Studenten die de masteropleiding sociologie hebben afgerond beschikken over de kennis van en inzicht in onderzoek en theorievorming met betrekking tot:

- Continuïteit en verandering in maatschappelijke participatie;
- Sociale conflicten en ongelijkheid op het terrein van maatschappelijke participatie;
- Beïnvloeden van participatie .

Studenten zijn na de masteropleiding sociologie in staat om vragen en behoeften uit het veld te vertalen in een wetenschappelijke onderzoeksvraag en de resultaten van dat onderzoek terug te vertalen naar de oorspronkelijke vragen en behoeften. Dit betekent dat zij over de volgende vaardigheden beschikken:

- Maatschappelijke vraagstukken analyseren en vertalen naar een sociaal-wetenschappelijke probleemstelling met een passende theoretische onderbouwing;
- Zelfstandig een onderzoek uitvoeren dat relevant is voor het begrijpen of beïnvloeden van maatschappelijke participatie. Dat onderzoek kan kwalitatief of kwantitatief zijn, en het kan een evaluatief karakter hebben;
- De bevindingen uit het onderzoek op een wetenschappelijk verantwoorde wijze rapporteren;
- De bevindingen uit het onderzoek begrijpelijk voor niet-specialisten overbrengen.

Daarbij geeft een afgestudeerde van de masteropleiding Sociologie blijk van academische oordeelsvorming:

- Een kritische houding tegenover gangbare veronderstellingen in de samenleving;
- Een wetenschappelijke houding, dat wil zeggen de bereidheid aannames en theorieën te toetsen;
- Intellectuele integriteit.

Bijlage 5: Curricula

Met de wijziging naar een uniforme jaarkalender kent het programma zes periodes, waarbij periodes 1, 2, 4 en 5 elk acht weken duren, en studenten twee vakken parallel volgen. Periodes 3 en 6 duren ieder vier weken, en in die periodes volgen studenten slechts één vak.

Bacheloropleiding Sociologie

Jaar 1					
P1	P2	P3	P4	P5	P6
Moderne samenlevingen	Reuzen van de sociologie	Oefening data-verzameling	Multiculturele samenlevingen	Mondiale geschiedenis	Bachelor-werkgroep 2
Bachelor-werkgroep 1: Academische vaardigheden	Methodologie van sociaal-wetenschappelijk onderzoek		Beschrijvende en inferentiële statistiek	Instituties	
Bachelor-werkgroep 2					
Jaar 2					
P1	P2	P3	P4	P5	P6
Onderzoeks-practicum kwantitatief	Social Capital and Networks	Sociologie van de 21 ^e eeuw	Social Inequalities and the Welfare State	Social Structure and Political Mobilization	Onderzoeks-practicum kwalitatief
Kernthema's organisatie-wetenschappen	Identity, Ethnicity, and Nationalism		Methoden en technieken van kwalitatief onderzoek	Wetenschaps-filosofie	
Jaar 3					
P1	P2	P3	P4	P5	P6
Profileringsruimte			Professionele thematische oriëntatie	Bachelorthesis	
			Theorie empirisch onderzoek		

Masteropleiding Sociologie

P1	P2	P3	P4	P5	P6
Social continuity and change	Inequality and conflict in societal participation	Thesis-opzet	Thesis + afronding		
Arbeid, burgerschap en sociale participatie Inclusief oriëntatie op afstudeerproject, keuze themagroep	Beïnvloeden van maatschappelijke participatie Incl. thesisgroep (3 ects)		Onderzoekslab		

Bijlage 6: Kwantitatieve gegevens over de opleiding

Bacheloropleiding Sociologie

In- door- en uitstroomgegevens

Instroom		Ingeschreven studenten		40 studiepunten of meer in 1 ^e jaar		Diploma in 4 jaar of minder, herinschrijvers		Uitval in 2 ^e en 3 ^e jaar, herinschrijvers	
Cohort	Aantal	Cohort	%	Cohort	%	Cohort	%	Cohort	%
2011	42	2010	42	2007	43	2008	25		
2010	52	2009	39	2006	55	2007	14		
2009	47	2008	29	2005	33	2006	10		
2008	38	2007	39	2004	27	2005	33		
2007	26	2006	41	2003	27	2004	45		
2006	29	2005	28	2002	36	2003	48		

Cohortdefinitie:

- Alle studenten die voor deze opleiding aan de VU het in dat jaar voor het eerst ingeschreven staan;
- Inclusief de studenten die na 1 oktober ingeschreven zijn.

Docent-student ratio

De ratio is berekend door per vak het aantal fte's dat is toegekend voor het betreffende onderwijs te delen door het aantal studenten dat het vak heeft gevolgd. Per jaar is de som genomen van deze breuken. Hieronder een overzicht per jaar:

- 1e jaar: 58 uur per student.
- 2e jaar: 40 uur per student.
- 3e jaar: 35 uur per student (dit betreft slechts de tweede helft van het jaar. De eerste helft bestaat uit de profileringsruimte).

Gemiddeld aantal contacturen per fase van de studie

1^e jaar 14 uur per onderwijsweek, 2^e en 3^e jaar: 12 uur per onderwijsweek.

Met de wijziging naar een uniforme jaarkalender heeft het studiejaar zes periodes, waarbij periodes 1, 2, 4 en 5 elk acht weken duren, en studenten twee vakken parallel volgen. Periodes 3 (januari) en 6 (juni) duren vier weken, en in die periodes volgen studenten slechts één vak (zie Bijlage 2 voor het onderwijsprogramma van de bacheloropleiding Sociologie).

Masteropleiding Sociologie

Instroom	Ingeschreven studenten	Diploma binnen 1 jaar		Diploma binnen 2 jaar		Uitval in 1 ^e en 2 ^e jaar	
		Cohort	%	Cohort	%	Cohort	%
2010	17	2010	24	2009	88	2009	12
2009	17	2009	53	2008	55	2008	9
2008	11	2008	9	2007	48	2007	24
2007	29	2007	24	2006	75	2006	13
2006	16	2006	31	2005	68	2005	5

Cohortdefinitie:

- Alle studenten die voor deze opleiding aan de VU het in dat jaar voor het eerst ingeschreven staan;
- Inclusief de studenten die na 1 oktober ingeschreven zijn;
- Alleen studenten die in hun eerste jaar als voltijdstudent stonden ingeschreven.

De *student-docentratio* was over het gehele jaar 85 uur per student, waarvan ongeveer de helft werd besteed aan het thesistrject.

Het *aantal contacturen* bedroeg gemiddeld 12 per week in de vakken. Gedurende het thesistrject wisselden contacturen per fase en per project.

Bijlage 7: Bestudeerde bijlagen en documenten

- Portfolio's / scripties / essays en beoordelingsformulieren;
- Voorlichtingsmateriaal;
- Studiemateriaal: boeken en syllabi, readers, studiehandleidingen;
- Verplichte literatuur die studenten zelf (via internet) verzamelen;
- Voorbeelden van werkstukken, portfolio's, onderzoeksverslagen van studenten;
- Scriptiereglementen en richtlijnen voor het maken van werkstukken;
- Stagereglementen/handleidingen;
- Tentamen- en examenreglement;
- Toetsmaterialen (enkele tentamens, toetshandleiding en dergelijke) met modelantwoorden;
- Recente verslagen Opleidingscommissie, Examencommissie, onderwijsjaarverslagen, bachelor-masterovergangsregelingen;
- College-, onderwijs- en curriculumevaluaties, studententevredenheidsmonitor(en), etc.;
- Alumni-enquêtes;
- Materiaal over de studieverenigingen;
- Jaarverslagen (onderwijs, onderzoek, laatste drie jaar).

Studentnummers van de geselecteerde bachelorscripties

1553461	1532626	1573292	1360663	1703773
1710613	1616293	1636235	1639625	1675877
1236598	1636251	1858386	1639633	1639013

Studentnummers van de geselecteerde masterscripties

1525328	0527483	1762338	1666711	1345346
1800000	1607936	1736469	1487310	1951343
1582623	1553208	1900269	1768964	1954350

Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *J. Peschar*

ADRES: *weg vd Japershamen 13
9951 CN Harau*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen beïnvloeden.

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN.

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Harau*

DATUM: *7/9/12*

HANDTEKENING:

1

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *Agel Boongem*

ADRES: *Wijkste 24-155, 1103 AH, Amstelveen*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen beïnvloeden.

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN.

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Utrecht*

DATUM: *08-03-2012*

HANDTEKENING:

1

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: J. de Haan

ADRES: De Gewestelaan 12, 3723 OP Bilthoven

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING: Sociologie

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEINVLOEDEN.

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN.

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Bilthoven DATUM: 7-3-2012

HANDTEKENING:

1

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: W. Janßen

ADRES: 2e Hogeweg 24 3701 AZ Zeist

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEINVLOEDEN.

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN.

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Zeist DATUM: 8 maart 2012

HANDTEKENING:

1

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *Dirk Jacobs*

ADRES: *Andriestreekweg 147 bus 34
1000 Brussel*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen beïnvloeden;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Brussel*

DATUM: *06/03/2012*

HANDTEKENING:

1

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *Nikkie Vorst*

ADRES: *Catharina singel 56, 3511 GE Utrecht*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen beïnvloeden;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Utrecht*

DATUM: *5 maart 2012*

HANDTEKENING:

1

Bijlage commissiesamenstelling Sociologie

Instelling:	Opleiding (CROHO-nummer):	Variant(en):	Vervaldatum accreditatie:
Erasmus Universiteit Rotterdam	B Sociologie (56601)	Voltijd, deeltijd	31-12-2013
	M Sociologie (66601)	Voltijd, deeltijd	31-12-2013
Radboud Universiteit Nijmegen	B Sociologie (56601)	Voltijd	31-12-2013
	M Sociologie (66601)	Voltijd	31-12-2013
Rijksuniversiteit Groningen	B Sociologie (56601)	Voltijd	31-12-2013
	M Sociologie (66601)	Voltijd	31-12-2013
Universiteit Utrecht	B Sociologie (56601)	Voltijd	31-12-2013
	M Sociologie (66601)	Voltijd	31-12-2013
Universiteit van Amsterdam	B Sociologie (56601)	Voltijd	31-12-2013
	M Sociologie (66601)	Voltijd	31-12-2013
Universiteit van Tilburg	B Sociologie (56601)	Voltijd	31-12-2013
	M Sociology (66599)	Voltijd	31-12-2013
Vrije Universiteit Amsterdam	B Sociologie (56601)	Voltijd	31-12-2013
	M Sociologie (66601)	Voltijd	31-12-2013

	RUG	UVA	UVT	RU	UU	EUR	VU
Peschar	x	x	x	x	x	x	x
Glorieux	x	x		x	x		
Jacobs							x
Gautschi		x	x			x	
de Jong	x					x	
Jansen		x					x
Wilderink			x	x	x		
de Haan	x			x	x		x
Winkels		x	x			x	
Boongaars	x			x	x		x
Haerden		x	x			x	